

VÝROČNÍ ZPRÁVA
THE ANNUAL REPORT
2013

JEDINEČNÁ JAKO PŘÍRODA

OBSAH

● Jaký byl rok 2013/ How everything went in 2013	3
● Činnost ekonomická / Financial Operations	4
● Státní dotace ministerstva životního prostředí ČR – Program „Příspěvek zoologickým zahradám“ State Appropriation of Ministry of Environment	6
● Personální obsazení / Personal Staff	7
● Činnost ekonomicko-marketingového oddělení / Finances and Marketing	8
Akce pořádané pro veřejnost / Public Events	8
Spolupráce se sdělovacími prostředky / Public Relations and Marketing	11
Zoo design / Zoo Design	13
Centrum environmentální výchovy PodpoVRCH / The Centre for Environmental Education	14
Sponzorství a symbolická adopce / Donors and Animal Adoption	16
● Chovatelská činnost / Animal management and breeding	18
Výživa zvířat / Animal Nutrition	25
Seznam zvířat / Animal Inventory	26
Přehled veterinární činnosti / Veterinary Service	31
Spolupráce na vědeckovýzkumné činnosti / Cooperation on science and research	32
● Výstavba a údržba / Construction and Maintenance	34
● Zahradnická činnost / Horticulture	35
● Účast na národních a mezinárodních konferencích Participation in national and international conferences	36
● Pracovní výročí v roce 2013 / Anniversary of Staff	37
 PŘÍLOHA	
● Slavnostní otevření Australské farmy / Australian Farm opening celebration	38
● Slavnostní otevření Africké savany / African Savannah formally opened	38
● Křtiny mláděte tygra sumaterského / Sumatran tiger naming party	39
● Malá africká konference a festival Doteky Afriky Little African Conference and Touches of Africa festival	39
● Pohled PodpoVRCH tábora / Summer camp for children in zoo	40
● Odchov tygra sumaterského (<i>Panthera tigris sumatrae</i>) po 20 letech Rearing the Sumatran Tiger after a twenty-year break	41
● Scink šalomounský (<i>Corucia zebrata</i>) – První narozená dvojčata v jihlavské zoo Solomon Island Skink – the first twins hatched in Jihlava	44
● Zoo pěti kontinentů / Zoo of Five Continents	46
● Výhled do roku 2014 / Outlook for 2014	48

Vydala: © Zoo Jihlava 2014 • Fotografie: © Archiv Zoo Jihlava, Petr Pechač a Miroslav Bobek •
Zpracovaly: RNDr. Iva Vilhumová a Kateřina Kosová • Grafika a DTP: Vladimír Veselý •
Tisk: Pro Tisk, Velké Meziříčí • Náklad: 400 kusů

Texty neprošly jazykovou úpravou.

JAKÝ BYL ROK 2013

HOW EVERYTHING WENT IN 2013

Ing. Eliška Kubíková
Ředitelka/Director

Významný, hektický, náročný, plný změn, úspěšný, rekordní a mnohé podobné přívlastky bychom mohli přiřadit k uplynulému roku 2013. Zahrada ležela pokrytá sněhem ještě v jarních měsících – to komplikovalo stavební práce, a přitom dlouho očekávaný příchod žiraf nebylo možné odkládat. Takový začátek roku neskýtal optimistický pohled na jeho průběh. Přesto se již v dubnu podařilo zpřístupnit návštěvníkům unikátní expozici Australské farmy. Na tuto událost v červnu navázalo oficiální otevření komplexu Africké savany, které vévodí pavilon žiraf. Obyvatelé expozice afrických primátů obsadili své ubikace začátkem léta, ale na pobyt ve venkovních voliérách si museli počkat do podzimních měsíců. V té době byla již na přijetí svých obyvatel připravena ubikace s výběhem pro hyeny. Také pavilon Asie byl v závěru roku dokončen, i když prozatím zůstal neobsazen z důvodu absence venkovních voliér. Již v průběhu roku začala demo-

Slavnostního otevření Africké savany byla přítomna, kromě vzácných hostů, i žirafa v nadživotní velikosti.

lice bývalého Exotária v centrální části zoo. To sebou přineslo kromě stavebního ruchu zejména zvýšený pohyb vozidel se všemi důsledky. Pro plazy z demolovaného objektu jsme museli zabezpečit náhradní prostory.

Po celý rok bylo nutné neustále improvizovat tak, aby byl zajištěn provoz zahrady a přitom aby návštěvníci nebyli stavební činností nadměrně obtěžováni. V rámci této snahy byl zprovozněn nový objekt toalet pro návštěvníky. Řešila se také situace s věží tobogánu, kdy se zdánlivě banální oprava změnila v kompletní rekonstrukci. Začalo se také s realizací první části lesní stezky propojující centrální část zoo s expozicí Austrálie.

Nové objekty poskytly prostor pro stávající druhy zvířat a navíc do zoo přibylo dalších 19 druhů, celkem 44 jedinců. Všechny změny související s přesuny zvířat kladou velké nároky na chovatelský úsek. Vytvoření vhodných chovatelských podmínek, zajištění nových druhů krmiv, ale hlavně organizace práce, to vše zaznamenalo zvýšenou námahu. Přitom se podařilo odchovat 267 jedinců od 55 druhů. Za mimořádný úspěch považujeme zejména odchov tygra sumaterského po dvacetileté přestávce.

Aby zázemí zoo lépe plnilo své funkce, prošla rekonstrukcí přípravná masa, změny se dotkly také přípravy krmiv. Opravami prošly a doplněny byly i mechanizační a dopravní prostředky. Oddělení údržby provedlo v areálu desítky oprav a úprav.

Marketingové aktivity se rozvíjely a vzdělávací činnost si udržela vysokou úroveň. Centrum environmentální výchovy zaznamenalo další nárůst počtu programů. Nabídka se rozšířila i o příměstské tábory. Celkem centrem prošlo téměř 10 000 osob.

Podmínkou pro realizaci našich záměrů byl zvládnutý ekonomický chod organizace. Ten příznivě ovlivnila návštěvnost, která počtem 275 tisíc osob znamená historický rekord.

Rok, který jsme začínali s obavami, se ukázal jako mimořádně úspěšný v mnoha ohledech. Prověřil naše schopnosti. Můj upřímný dík patří všem zaměstnancům zoo, kteří vyvinuli zvýšené úsilí, dárcům, sponzorům a poskytovatelům dotací za jejich přičinění a v neposlední řadě zřizovateli, bez jehož pochopení by rozvoj zoo nebyl možný.

Summary:

One with a feverish pace; this is how the past period could be defined. Despite the long winter making things much more difficult at the very beginning, an exhibit called Australian Farm was opened as early as April, followed by African Savannah with the giraffe house, and, subsequently, by the African primate exhibit. In the autumn, a hyena house was put into service, while the development of Asian House came to an end later in the year. June saw the former exotic fauna house placed amidst the zoo grounds being taken down.

Throughout the period, steps were taken to avoid situations of the visitor being overly bothered by construction activities, while it was zoo guests who received a new public toilet facility. A complete renovation of the tower slide was launched in the children's area. In the autumn, an owl aviary was constructed as part of phase 1 of the forest trail project.

The new buildings have not only provided space for existing animals, but also permitted adding 19 more animal species to the collection, with giraffes attracting the greatest attention after a long period of waiting.

Although the big changes meant putting great demands on the animal management section, 267 animals were bred and reared with success. Of these, another Sumatran tiger after a twenty-year break can be considered a notable and extraordinary achievement.

To make the zoo's facilities behind the scenes perform better, the meat treatment room underwent a major refurbishment; changes too affecting the animal feed preparation premises. This was the task for the maintenance department, in addition to the dozens of others involving servicing and modifications throughout the zoo grounds.

The environmental education centre that was operating for the second year extended the range of education schemes as well as other activities. These were attended by a total of almost 10,000 thousand guests.

The zoo's economy was favourably influenced by attendance. With the number reaching 275,000 visitors, thus breaking a historical record, the year that we started with concerns checked our skills to eventually prove to be extremely successful!

ČINNOST EKONOMICKÁ FINANCIAL OPERATIONS

Bc. Hana Krejčová
Vedoucí ekonomicko-marketingového odd./Head of Financial and Marketing Dpt.

Zoologická zahrada Jihlava obdržela v roce 2013 na zajištění provozu prostředky od zřizovatele Statutárního města Jihlava (11 069 000 Kč) a Ministerstva životního prostředí ČR (685 060 Kč) v celkové výši 11 754 060 Kč.

DOTACE A PŘÍSPĚVKY

Zřizovatel Statutární město Jihlava

provozní příspěvek 11 045 000 Kč
účelový příspěvek – výsadba stromů 24 000 Kč

Ministerstvo životního prostředí ČR

příspěvek na krmiva 685 060 Kč

Celkem 11 754 060 Kč

VLASTNÍ PŘÍJMY

Celkem 25 223 280,48 Kč

v tom:

Příjmy vytvořené v rámci hlavní činnosti 21 008 987,65 Kč

z toho:

tržby z prodeje služeb (vstupné) 18 336 234,20 Kč
tržby z prodeje materiálu (zvířat) 98 670,90 Kč
čerpání fondů 2 453 267,55 Kč
ostatní výnosy 120 815,00 Kč

Příjmy vytvořené v rámci doplňkové činnosti 4 149 878,88 Kč

z toho:

tržby z parkovného 1 550 789,31 Kč
tržby z pronájmu prostor 1 342 654,93 Kč
tržby za prodané zboží 478 340,88 Kč
tržby z prodeje materiálu (zvířat FO a PO) 68 673,80 Kč
ostatní výnosy 709 419,96 Kč

Finanční výnosy 64 413,95 Kč

z toho:

úroky 61 678,36 Kč
kursové zisky 2 735,59 Kč

PENĚŽNÍ DARY

Na výživu a chov zvířat 523 874 Kč

NÁKLADY

Celkem 37 749 852,62 Kč

v tom:

Náklady na hlavní činnost 35 249 950,30 Kč

Náklady na doplňkovou činnost 2 499 902,32 Kč

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK

Výsledek hospodaření před zdaněním

Hlavní činnost – ztráta - 1 645 588,90 Kč
Doplňková činnost – zisk 1 846 286,56 Kč

Celkem 200 697,66 Kč

Daň z příjmu 196 310,00 Kč

Výsledek hospodaření po zdanění 4 387,66 Kč

Nové expozice, zajímavé druhy a pěkné počasí přispěly k rekordní návštěvnosti.

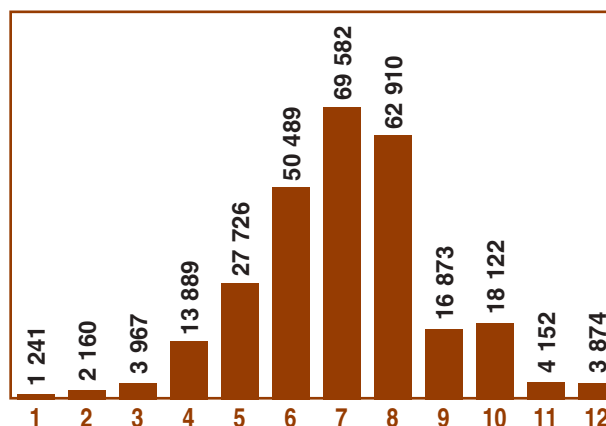
ZAMĚSTNANCI

Přepočtený počet zaměstnanců k 31. 12. je 48,06.

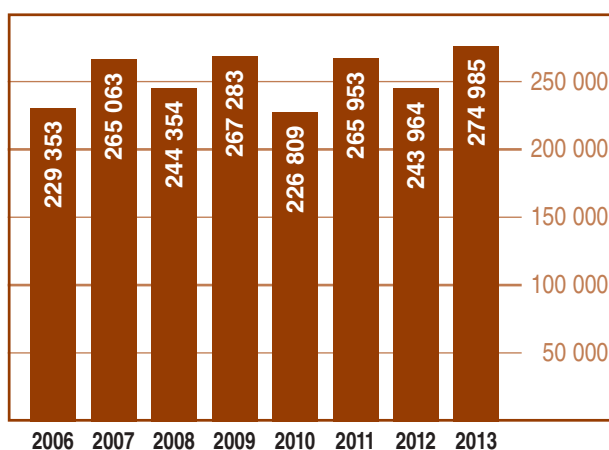
NÁVŠTĚVNOST

Zoologickou zahradou prošlo celkem 274 985 návštěvníků. Jde o dosud nejvyšší návštěvnost v historii zoologické zahrady. V porovnání s předchozím rokem je to nárůst o 31 021 návštěvníků. Hlavními důvody jsou nově otevřené expozice s novými druhy zvířat, ale i teplé a slunečné počasí léta a podzimu a v neposlední řadě také tematické akce a programy, které zoo pro své návštěvníky pravidelně chystá.

Měsíční návštěvnost v roce 2013

Návštěvnost v letech 2006–2013

Summary:

To cover the expense of operation, Jihlava received in 2013 funding from the following sources:

The City of Jihlava (Founder)11,069,000 CZK
 The Ministry for Environment of the Czech Republic . . .685,060 CZK
 Total co-funding11,754,060 CZK

Total funding amounted to 25,223,280.48 CZK (of which income from entrance fee was 18,336,234.20 CZK). The total expenditure amounted to 37,749,852.62 CZK. The overall economical operations have yielded a profit of 4,387.66 CZK. As per 31-12-2013, the zoo had 48.06 full-time employees on file.

The zoo grounds received a total of 274,985 visitors, which is the highest-ever attendance on the zoo's record. Compared with the previous year, it is an increase of 31,021 persons.

STÁTNÍ DOTACE MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR PROGRAM „PŘÍSPĚVEK ZOOLOGICKÝM ZAHRADÁM“ STATE APPROPRIATION OF MINISTRY OF ENVIRONMENT

Bc. Hana Krejčová

Vedoucí ekonomicko-marketingového odd./Head of Financial and Marketing Dpt.

Zoologická zahrada Jihlava obdržela na základě žádosti státní dotaci MŽP z programu „Příspěvek zoologickým zahradám“. Dotace byla účelově vymezená pouze na krmivo pro ohrožené druhy zvířat. Dotace byla poskytnuta v celkové výši 685 060,00 Kč a v průběhu roku plně vyčerpána.

CELKOVÁ REKAPITULACE

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
685 060,00 Kč 47,35 %	761 653,61 Kč 52,65 %	1 446 713,61 Kč 100 %

ROZPIS PODLE JEDNOTLIVÝCH DOTAČNÍCH TITULŮ

A. Chov ohrožených druhů světové fauny v českých zoologických zahradách

1.1. Chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zvláštního právního předpisu

Procentní vyjádření poměru dotačních prostředků a vlastních zdrojů krytí ke skutečným nákladům:

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
621 930,00 Kč 47,68 %	682 357,77 Kč 52,32 %	1 304 287,77 Kč 100 %

B. Zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky

2.1. Chov zvláště chráněných druhů živočichů podle zvláštního právního předpisu a zapojení zoologické zahrady do záchranných programů těchto druhů.

2.2. Chov vzácných a vymírajících plemen domácích zvířat za účelem záchrany jejich jedinečného genofondu.

Procentní vyjádření poměru dotačních prostředků a vlastních zdrojů krytí ke skutečným nákladům:

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
bod 2.1. 57 428,00 Kč	61 320,52 Kč	118 748,52 Kč
bod 2.2. 5 702,00 Kč	17 975,32 Kč	23 677,32 Kč
CELKEM dotační titul B 63 130,00 Kč 44,32 %	79 295,84 Kč 55,68 %	142 425,84 Kč 100 %

Gibon zlatolící (Nomascus gabriellae)

ŘEDITELKA THE DIRECTOR

Ing. Eliška Kubíková

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ PERSONAL STAFF

EKONOMICKO-MARKETINGOVÉ ODDĚLENÍ FINANCIAL AND MARKETING DEPARTMENT

1. řada zleva: Naděžda, Helena, Jana, Martina, Hana, Miroslav
2. řada zleva: Silvie, Jiří, Radka, Eliška, Eliška
Nahoře zleva: Hana, Michal, Kateřina, Martin, Iva, Pavla, Lenka, Olena

Vedoucí/Head: Bc. Hana Krejčová

Miroslav Hejda, Mgr. Pavla Jarošová, Silvie Jonáková, Kateřina Kosová, Bc. Olena Kotíková, Eliška Kovárníková, Helena Milostná, Mgr. Martin Maláč, Bc. Eliška Náhunková (od/from 23. 7. 2012), Martina Pařízková, Ing. Michal Ryneš, Ing. Hana Spudilová, Naděžda Štumarová, Jana Švantnerová, Jiří Tomek, Mgr. Radka Vaňková, RNDr. Iva Vilhumová, Lenka Vomelová (od/from 1. 4.)

Sezónní pracovníci:

Adéla Bohuňková (1. 4.–30. 9.), David Němeček (1. 4.–30. 9.), Jiří Rohovský (1. 7.–30. 9.), Marie Tribučková (23. 3.–30. 9.)

ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ ZOOLOGICAL DEPARTMENT

1. řada zleva: Martin, Lydie, Jana, Marie
2. řada zleva: Petr, Petra, Radmila, Šárka, Marta, Jaroslava, Michaela, Lubomíra
Nahoře zleva: Marek, Ilja, Bohumír, Pavel, Jan, Martin, Eva

Vedoucí/Head: Ing. Jan Vašák

Bohumír Chytil, Jana Čeplová, Mgr. Michaela Eliášová, Pavel Hájek, Marta Hudcová, Radmila Jarošová, Jaroslava Králová, Ing. Šárka Krčilová, Petr Kříž, Ilja Libenský, Marie Obrdlíková, Petra Rodová, Lubomíra Ševčíková, Martin Tomek, Lydie Trojanová, Eva Vytisková

Veterinární servis:

Veterinary service
MVDr. Michael Horský

ODDĚLENÍ ÚDRŽBY A VÝSTAVBY MAINTENANCE AND BUILDING DEPARTMENT

1. řada: Hanuš, Pavel, Miloš, Eliška, Jaromír, Jiří
Nahoře zleva: František, Jiří, Karel, Jaroslav, Jiří

Vedoucí/Head: Jiří Zita

Miloš Bartoš (do/until 29. 4.), Pavel Dvořák, Jaroslav Kabelka, Zdeněk Kratochvíl, Hanuš Křepinský, Renata Neuwirtová (1. 4.–30. 11.), František Ondráček, Jiří Rychnovský (od/from 1. 4.), Bc. Barbora Šmídová, Karel Tomáš, Jaromír Veda

ČINNOST EKONOMICKO-MARKETINGOVÉHO ODDĚLENÍ FINANCES AND MARKETING

Bc. Hana Krejčová
Vedoucí ekonomicko-marketingového oddělení
Head of Financial and Marketing Dpt.

V průběhu roku se činnost ekonomicko-marketingového oddělení stabilizovala. Kolektiv byl personálně posílen o 1 úvazek pro oblast vzdělávání. Výsledkem týmové práce všech zaměstnanců oddělení jsou nejen pravidelné činnosti, které oddělení zajišťuje, ale zejména mimořádné události roku, ke kterým patří slavnostní otevření nových expozičních celků v rámci realizace stavebního projektu Zoo pěti kontinentů. Podrobně se o těchto akcích a nejen o nich dočtete v následujících příspěvcích.

Summary:

In 2013, Finances & Marketing delivered a number of promotional events for zoo visitors, which included public talks, displays and cinema shows.

AKCE POŘÁDANÉ PRO VEŘEJNOST EVENTS FOR THE PUBLIC

V roce 2013 proběhlo v jihlavské zoo několik desítek tematických akcí pro veřejnost. Jak dny plné zábavy, tak i dlouhodobější pravidelné akce se setkávají se zájmem návštěvníků.

Únor

13. a 15. 2. Prázdniny PodpoVRCHem

Březen

31. 3. Den ptactva („Slet“ návštěvníků s ptačím příjmením (přišlo jich celkem 13), sběr starých mobilů, ptačí soutěže a Velikonoce)

Duben

5. 4. Noc s Andersenem (Nocování v centru PodpoVRCH spojené se čtením nejen o zvířatech)

20. 4. Den země (Slavnostní otevření Australské farmy s doprovodným programem, vyhlášení fotosoutěže „Opřed spoušť“)

Květen

20.– 24. 5. ZOO ART (Dřevořezání – plenér studentů Střední umělecké školy grafické z Jihlavy)

31. 5. Den dětí pro školy („Olejmanie“ – tematický program vytvořený žáky a studenty na téma mezinárodní kampaně EAZA)

Červen

2. 6. Den dětí (zaměřený na mezinárodní kampaň EAZA)

5. 6. Slavnostní otevření expozice Africké savany s doprovodným programem

30. 6. Prázdniny začínají v zoo

5. 6.– 28. 8. Hadí středy (praktické ukázky různých druhů plazů)

Při procházení Pohádkovou zahrádkou se děti seznamovaly se zvířátky zblízka.

Nevšední zážitky při letových ukázkách dravců

ZOO ART neboli Dřevořezání – tentokrát na téma mytických postav

Červenec – srpen

1. 7.–31. 8. Komentované krmení zvířat (každý den v průběhu letních prázdnin v určené časy u vybraných druhů zvířat)

29. 7.–9. 8. Letní příměstský tábor v centru PodpoVRCH – 2 turnusy

16. a 17. 8. Letní noc v zoo („Plavba kolem ostrovů světa“)

23. 8. Mezinárodní noc pro netopýry (ve spolupráci s Českou společností pro ochranu netopýrů)

Září

1. 9. Prázdniny končí v zoo (ZOOškola – stezka zaměřená na zvířata jihovýchodní Asie)

14.–15. 9. Malá africká konference a Festival Doteky Afriky

21. 9. Babí léto v zoo (ve spolupráci se svazem skautů ČR, střediskem Divočáci Jihlava)

Říjen

4. 10. Den dětských sponzorů ze škol

5. 10. Den zvířat (Téma pavouci, vyhodnocení fotografické soutěže)

19. 10. Rodinný den v zoo (ve spolupráci s Krajem Vysočina)

24. 10. Spuštění multimediálního průvodce s názvem Pruvodce4U pro mobilní zařízení (za podpory Kraje Vysočina a vlády R.O.C. – Taiwanu)

24. a 25. 10. Prázdniny PodpoVRCHem

Listopad

2. 11. Den sov a dravců (ve spolupráci s ČSOP Jihlava)

30. 11. a 1. 12. Adventní dílny v zoo (předvánoční rukodělné vyrábění v zoo)

Prosinec

1.–31. 12. Vánočky nejen pro kočky (5. ročník předvánoční sbírky pro útulky na Vysočině)

27.–29. 12. Vánoční večerní prohlídka (téma Karkulka v zoo aneb kdopak by se vlka bál)

Staré mobily „pomáhají“ také ve školách v Kamerunu.

Foto: M. Bobek

Mobily pro gorily

Již třetím rokem je jihlavská zoo zapojena do mezinárodního projektu na záchranu africké přírody – na pokladnách zoo je možné odevzdat staré mobilní telefony do speciálních sběrných nádob. Partner projektu – společnost REMA Systém – se postará o jejich recyklaci a navíc za každý vybraný mobil přispěje částkou 10,- Kč na ochranu zvířat ve volné přírodě. Vybrané peníze totiž budou použity na vybavení strážců kamerunské rezervace Dja.

Za rok 2013 se v jihlavské zoo podařilo vybrat celkem 102 staré mobilní telefony. Děkujeme všem dárcům, sbírka pokračuje i v roce 2014.

Klubové večery

Zajímavé besedy a promítání nejen o zvířatech, cestování a životním prostředí. Jarní (leden–duben) a podzimní (září–prosinec) cyklus, vždy každý první čtvrtek v měsíci. Od 17 hodin ve vzdělávacím centru PodpoVRCH. Vstupné je 40,- Kč, každý účastník obdržel drobný dárek.

3. 1. Příroda rumunského Banátu (RNDr. Milan Macháček)
7. 2. Ohrožené královny noci (Pavel Koubek)
7. 3. Kyrgyzstánem na horském kole (Kateřina Lhotová)
4. 4. Živé ikony Austrálie (ing. Eliška Kubíková)
5. 9. Borneo (Petr „Lynxxi“ Pavliška)
3. 10. Autem napříč peruánskými Andami (Pavel a Klára Bezděčkovi)
7. 11. Namibie – zapomenutý klenot Afriky (Kateřina Lhotová)
5. 12. Uganda – perla subsaharské Afriky (David Švejnoha)

Výstava v informačním centru nazvaná *Doteky Afriky*

Výstavy

Tematické výstavy probíhaly v průběhu roku na několika místech v areálu zoo:

Infocentrum (hlavní vstupní areál):

Leden–březen	Japonský mix: Honshu a Shikoku ve fotografii (Radka Švejnhová)
Duben–květen	Austrálie (ZUŠ Jihlava)
Červen–srpen	Za stromy roku (Nadace Partnerství, Brno)
Září–říjen	Doteky Afriky
Listopad–prosinec	Etiopie – pravěké Omo (David a Radka Švejnhovi)

Výstavní místnost:

Duben–září	Fotografie přírody (RNDr. Milan Macháček)
------------	---

Africká vesnice-škola:

Duben–září	Africké výtvarné umění TINGATINGA
------------	-----------------------------------

Africká vesnice – areál:

Leden–prosinec	Moderní sochařství ze Zimbabve ZVINO VA AFRICA (Sochy zapůjčila Galerie Nová síň, Voršílská 3, Praha 1)
----------------	---

Environmentální centrum PodpoVRCH:

Srpen Interaktivní výstava Supermarket svět – putovní výstava pod záštitou vizuálního umělce Petra Nikla

Ozvěny Ekofilmu

Cyklus filmů s ekologickou tematikou, každou třetí středu v měsíci. Od 18 hodin ve vzdělávacím centru PodpoVRCH, vstup zdarma.

15. 1. Fantom kočky
19. 2. Poslední lovci
19. 3. Motýli vpřed
16. 4. Klokani uličníci
17. 9. Pygmejovia – děti džungle
15. 10. Válka mravenců
19. 11. Zelená poušť
17. 12. Poslední evropští divocí koně

Akce mimo areál zoo

Mezinárodní veletrh GO a Regiontour v Brně
 Domov klidného stáří Žďár nad Sázavou – přednáška (2x)
 Multikino Cinestar Jihlava – Dětská neděle (3x)
 Ples Rodinných pasů Kraje Vysočina
 Den Země Třebíč – tematický program
 Den Země Jihlava – tematický program
 MŠ Chaloupka – program pro děti

I na ples krajského úřadu a Rodinných pasů se mohli lidé setkat s živým hadem.

Summary:

In 2013, Finances & Marketing delivered a number of promotional events for zoo visitors, which included public talks, displays and cinema shows.

SPOLUPRÁCE SE SDĚLOVACÍMI PROSTŘEDKY PUBLIC RELATIONS AND MARKETING

Spolupráce se sdělovacími prostředky

V roce 2013 bylo vydáno celkem 34 tiskových zpráv pro média. V aktivní spolupráci vynikají zejména regionální noviny (MF Dnes, Jihlavské listy, Jihlavský Deník), rozhlasové stanice (Český Rozhlas Region, Hitrádio Vysočina) i televize – novinky a zprávy ze zoo se pravidelně objevovaly na obrazovkách zejména v rámci regionálního vysílání TV R1, TV Nova i ČT. Pokračovala spolupráce s brněnskou televizí BTV, nově i s TV R1 Pelhřimov – jih.

Nejvýznamnější projekty:

Český Rozhlas Region – mediální partner slavnostního otevření Australské farmy, slavnostního otevření Africké savany a festivalu „Doteky Afriky“.

Již pátý ročník společné předvánoční sbírky krmiv pro opuštěná zvířata z útulků „Vánočky nejen pro kočky“ přinesl rekordních 302 kilogramů granulí, konzerv a dalších vitamínů pro kočky a psy. Nechyběly ani misky, hračky, deky nebo pelíšky.

Český Rozhlas Brno – příspěvek do vědecko-populárního pořadu METEOR (květen 2013)

TV Prima – natáčení části populárního pořadu „PROSTŘENO“ u žiraf (červenec 2013)

V průběhu roku byly ve spolupráci s televizními kamerami vytvořeny také tři DVD se záznamem z nejdůležitějších akcí s tituly Otevření Australské farmy, Otevření Africké savany a Narození a křtiny tygřího mláděte

Další činnost

Počátkem roku byly shromážděny a zpracovány textové i obrazové podklady pro Výroční zprávu 2012, zajištěno její grafické zpracování, výroba a distribuce.

V květnu byl připraven a zadán do tisku v pořadí již XII. ročník občasníku jihlavské zoo s názvem „Zoonovinky“.

Jihlavská zoo byla prezentována v několika novinách a časopisech prostřednictvím inzerce a PR článků.

Pokračovala také evidence novinových článků v tištěné i elektronické podobě a digitální fotodokumentace všech důležitých událostí.

Propagační předměty, letáky

V roce 2013 byly u příležitosti otvírání nových expozic připraveny pro návštěvníky nové propagační předměty. Australský motiv se objevil zejména na hrnečkích a tričkách a společně s africkým pak na 3D záložkách a klíčenkách na krk. Velmi oblíbené byly silikonové náramky a pohlednice s novými motivy zvířat.

Změnami prošly také informační letáky. Nový design byl zvolen pro letáky: Připravte se na zážitek a Kalendárium akcí. V původním grafickém zpracování pak zůstala nabídka vzdělávacích programů.

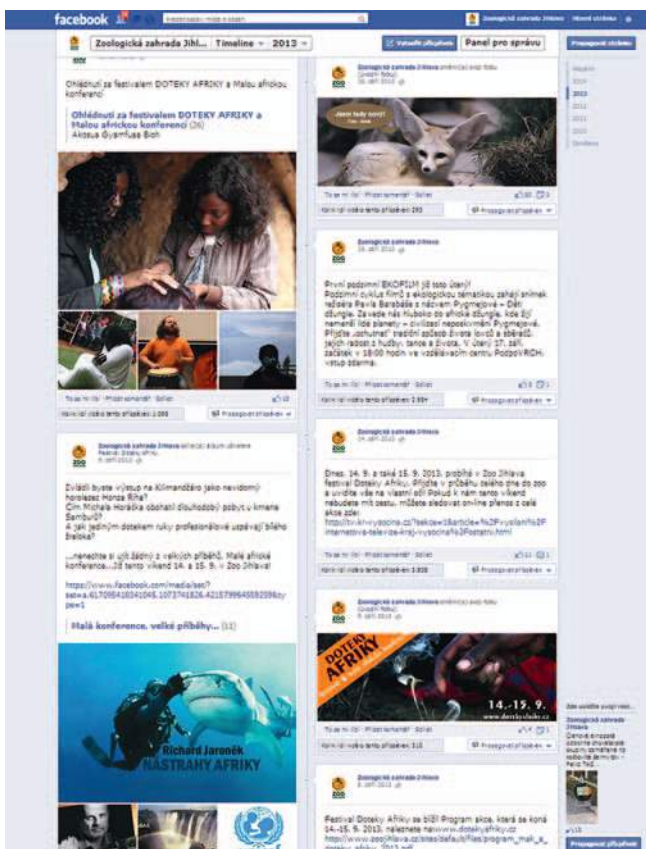
Webové stránky:

Informace a novinky ze zoo byly pravidelně uveřejňovány na webových stránkách Zoo Jihlava. Za rok 2013 to bylo celkem sto novinek. Webová stránka byla průběžně aktualizovaná a procházela drobnými úpravami. Postupem vyvstala potřeba vytvořit web nový – takový, který by naplňoval současný trend v oblasti tohoto komunikačního média, byl přehledný a uživatelsky příjemný. Samozřejmým požadavkem na nově vytvářené webové stránky je rozšíření o snadné používání fotografií, videí, kompatibility s mobilními telefony a tablety. Nové webové stránky Zoo Jihlava budou spuštěny začátkem roku 2014.

Za rok 2013 navštívilo naše webové stránky celkem 139 097 uživatelů, z toho 69,5 % byli noví návštěvníci, 30,5 % vracející se návštěvníci; 95,83 % návštěvníků pocházelo z České republiky, 26 % z kraje Vysočina. Ve srovnání s rokem 2012 byl zaznamenán vysoký nárůst uživatelů s mobilem – 167 % a nárůst uživatelů s tabletem – 232 %.

Propagační předměty a tiskoviny vydané Zoo Jihlava v roce 2013

Na facebooku získala jihlavská zoo již řadu přátel.

Facebook:

Na sociální síti Facebook za rok 2013 přibylo 2 839 přátel, čímž se původní počet zvýšil na nynějších 6 515. Uživatelé FB byli informováni o všech důležitých novinkách. Největší úspěch zaznamenala zpráva o příjezdu žiraf do zoo. Tuto zprávu ze 17. května vidělo díky dalším 138 sdílením 14 264 lidí. Velký ohlas způsobila i zpráva o narození mláděte tygra sumaterského Cinyty.

Na FB Zoo Jihlava lze zároveň sledovat komunitní spřízněnost uživatelů a zpětnou vazbu na zveřejněné aktuality a dění v zoo, což se projevuje zvýšeným zájmem jak o zvířata, novinky, tak i pořádané akce. Osvědčila se nová forma informování o zajímavých akcích i přírůstcích formou bannerů, která byla pravidelně používána jak na webových stránkách, tak i na FB.

Na FB probíhalo v průběhu roku také několik kampaní, jednou z hlavních bylo hlasování v soutěži BabyZOOM, kdy uživatelé FB hlasovali pro „nej“ mládě Zoo Jihlava. Tato soutěž je každoročně pořádaná Uníí českých a slovenských zoologických zahrad. Soutěž má dvě kola – místní a celorepublikové. Místní kolo, do kterého každá zoo nominovala tři „nej“mláďata, probíhalo přímo v zoo a na FB jednotlivých zoo.

Z mláďat nominovaných jihlavskou zoo získal nejvíce hlasů ježek ušatý Oskar (233), který postoupil do celorepublikového kola. Na druhém místě se umístila klokaní samička Týna (96 hlasů) a třetí příčku obsadila lama guanako Ema (81 hlasů).

V celostátním kole obsadil Oskar (ježek ušatý) krásné 6. místo ze 14 finalistů.

Multimediální průvodce NFC (Průvodce4U)

Ve spolupráci s Krajským úřadem Vysočiny byl instalován a zprovozněn elektronický průvodce pro chytré telefony a zařízení se systémem Android a iOS. Projekt česko-taiwanské kooperace je tak i v naší zoo. V první fázi byla bezplatným wi-fi signálem pokryta vybraná území zoo, v druhé

Multimediální průvodce (Průvodce4U) je příkladem česko-taiwanské spolupráce.

fázi bude pokrytý celý areál zoo. Průvodce pracuje s moderní technologií NFC čipů, QR kódů a číselných označení. V oblasti NFC čipů se jedná o první venkovní instalaci svého druhu ve střední Evropě.

Průvodce podává informace prozátím o 17 různých místech a druzích zvířat v zoo. Návštěvník má možnost najít zde jak audio (formát MP4), tak i textové či fotografické materiály. Tento systém se bude dále rozšiřovat doplněním dalších stanovišť a informací.

Rok 2013 v ICT

Zoo Jihlava je dlouhodobě připojena k metropolitní síti optickým vláknem. Vnitřní síť zoo je postavena také na optické páteři, s optikou se počítá i při dalším rozvoji zoo. Letos byly také připojené nové pavilony Africká savana a pavilon afrických primátů.

Zoo také provozuje vlastní uzavřenou wi-fi síť a jako servis pro návštěvníky oddělenou wi-fi, která byla letos kompletně přepracovaná. Začala se budovat síť řízených přístupových bodů s přípravou pro management Ruckus.

Pro sdílení dat a jako poštovní servery jsou používány Linuxové servery. Pro obsluhu pokladních a parkovacích systémů jsou používány servery Windows. Pro zálohování dat slouží disková pole NAS, jejichž kapacita se v roce 2013 zvýšila o další 4 TB.

Začala obměna kancelářských počítačů s operačním systémem Windows XP za nové s OS Windows 7. Bylo pořízeno 6 stolních počítačů a jeden notebook. Vysloužilá technika poslouží částečně jako zdroj náhradních dílů a částečně na rozšíření výpočetní techniky mezi chovatele s plánovaným zavedením vnitřního informačního systému v elektronické podobě. V kancelářských programech se postupně přechází na nejnovější verze MS Office. V Zoo Jihlava není možné instalovat nelegální software. Veškeré programové vybavení je evidováno a licenčně ošetřeno.

V letošním roce byla pořízena licence na používání programu vzdálené správy TeamViewer, což dává možnost operativně řešit nenadále události i v případě nepřítomnosti na pracovišti. Dále pokračuje práce na video archivu, kde jsou data dostupná na VHS a DV kazetách postupně převáděná do digitální podoby. Aktuální dění v zoo se začalo systematicky zaznamenávat pomocí video dokumentace.

Summary:

A total of 34 press releases were published in 2013. Active cooperation was held with regional newspapers, radio stations and TV. The zoo's website was updated. 100 reports were posted on the website and Facebook profile.

ZOO DESIGN ZOO DESIGN

Pracoviště zoo designu se v roce 2013 zaměřilo na dvě stěžejní oblasti – dokončovací designové práce nových expozičních celků v rámci projektu Zoo pěti kontinentů a vnější reklamu Zoo Jihlava.

Australská expozice byla sice zoo předána do užívání již na konci roku 2012, ale pro veřejnost se otevřela až v dubnu 2013. Celý prostor je koncipován jako zemědělská farma. Aby bylo možné australské hospodářské téma lépe uchopit, byla použita inspirace českými cestovateli a farmáři z konce 19. století. Jedním z nich byl Josef Polák, rodák z Benátek n. Jizerou, a tak dostala expozice název Polack's Farm, neboli Poláčkova farma. Vnitřek stavení je zařízen jako obyčejné farmářské obydlí, včetně obývacího pokoje, dílny, koupelny, kuchyně a dalších místností. V okolí stavení jsou rozmístěny různé zemědělské stroje a náčiní. Zvláštní prostředí si vyžádalo i netypický informační systém – vše ve starém stylu.

Druhou významnou stavbou, která se otevírala v roce 2013, byl pavilon žiraf s dvěma prostornými výběhy, noční expozicí a sítí návštěvnických cest, nazvaný Africká savana. Tady bylo hlavním úkolem pracoviště zoo designu spolupracovat s architektem projektu na dotvoření jak vnitřních prostor zvířat, tak i částí pro návštěvníky.

Také některé stávající expozice prošly inovací, změnil se například vzhled centrálního prostoru expozičního celku Himálaj, kde vznikly záhonky s tundrovými rostlinami, byly upraveny a osázeny přístřešky nad jednotlivými expozicemi a u výběhu pand červených „vyrostl“ himálajský domek. V příštím roce je naplánováno dokončení stylového informačního systému.

Zcela novou stavbou, na které se velkou měrou podílelo pracoviště zoo designu, jsou nové toalety v centrální části zoo se stylovým interiérem.

V průběhu roku pokračovaly také konzultace k realizaci dalších částí projektu, a to expozic primátů, hyen, Asie a průběžné i tropického pavilonu. Byly konzultovány a navrženy nové expozice (Lesní stezka a výběhy vlků) a rekonstrukce výběhu tuleňů. S projektovou přípravou či realizací těchto návrhů se počítá v následujícím roce.

Práce na vnější reklamě zoo se soustředila jednak na renovaci již nevyhovujících ploch, jednak na vytvoření zcela nových. Tak vznikly nové reklamní plochy například v Jihlavském podzemí, v nemocnici, či ve Fričově ulici.

Kromě těchto dvou stěžejních oblastí spolupracovalo pracoviště také na přípravě tiskovin Zoo Jihlava (Výroční zpráva 2012, ZOOnovinky, letáky akcí atd.), nejrůznějších propagačních předmětů a samozřejmě doplňovalo a udržovalo informační a orientační systém v zoo.

V noční expozici Australské farmy mají prosvětlené jmenovky netradiční podobu.

Velkoplošná reklama v jihlavské nemocnici rozveselí malé i velké pacienty.

Himálajský domek poskytuje návštěvníkům iluzi průhledu do volné přírody.

Summary:

Zoo Design focused in 2013 on two key areas: finishing the design of new exhibit units as part of the Zoo of Five Continents project, and treatment of zoo's outdoor adverts.

The opened brand new Australian farm named Polack's Farm after Czech traveller Josef Polák now employs a custom information system, the backlit contemporary „newspaper“ placed inside the nocturnal exhibit being an example. A new giraffe house called African Savannah was completed and consultations continued as regards the next stages of the Zoo of Five Continents project, i.e. Asian House and exhibits for primates, hyenas and tropical species. In addition, some of the existing displays underwent innovations, the Himalayas being one of them.

The outdoor advert treatment activities focused on the renovation of unsatisfactory areas while working to produce entirely new ones. This resulted in the development of new advertising opportunities in premises such as Jihlava Underground (city historical catacombs) or at the local hospital.

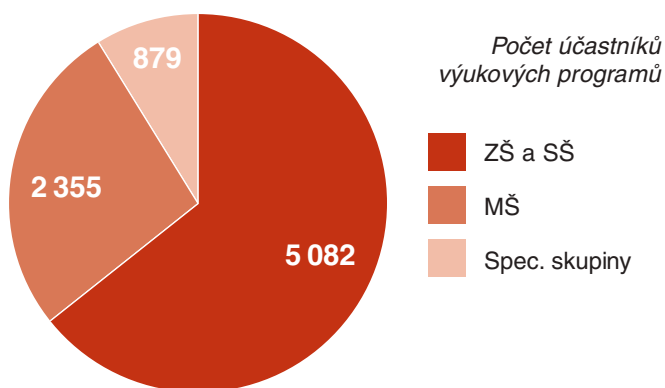
In addition to these two core areas, the department was developing zoo's printed materials and all kind of promotional items whilst updating and maintaining the information and guidance system in the zoo grounds as a standard activity.

CENTRUM ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY PodpoVRCH

PodpoVRCH, CENTRE FOR ENVIRONMENTAL EDUCATION

Hlavní náplní vzdělávacího centra jsou výukové programy pro školy, školky i speciální skupiny. Celkem bylo nabízeno 20 druhů programů, během léta došlo k jejich aktualizaci. Za celý rok se uskutečnilo 241 programů pro základní a střední školy, 114 programů pro mateřské školy. Pro speciální skupiny byly připraveny zvláštní programy. Seniorům byly nabízeny 4 programy, proběhly dva výjezdy do Domova seniorů ve Žďáře a jedna skupina seniorů z Přibyslavi se zúčastnila programu v zoo. Pro hendikepované osoby, děti i dospělé, bylo realizováno celkem 21 programů pro téměř 300 osob.

Velmi oblíbený je program „Hrátky PodpoVRCHem“ pro rodiče s malými dětmi, který je v nabídce v zimním období. Program probíhá 2x týdně od listopadu do března a byl vždy věnován jednomu zvířátku. V roce 2013 byl tento program realizován celkem 28x a zúčastnilo se ho více než 500 dětí.

Novinkou v roce 2013 bylo pořádání příměstského tábora. Proběhly dva týdenní turnusy, vždy pro 30 dětí. Program byl do jednotlivých dnů rozdělen podle zooúseků. Ohlasy dětí i rodičů byly velice příznivé. Během vedlejších prázdnin bylo zrealizováno 5 dnů s názvem „Prázdniny PodpoVRCHem“ se speciálním programem, kterého se zúčastnily 84 děti.

V centru probíhaly také zookroužky pro děti, od ledna do června to byl kroužek přírodovědný, chovatelský a pro menší děti Hrátky se zvířátky. Od září byla nabídka rozšířena o teraristický kroužek. Celkem se zookroužků účastnilo 45 dětí.

Během roku 2013 jsme pokračovali v cyklu klubových večerů a promítání ekofilmů. Bylo zrealizováno celkem 18 přednášek pro 288 osob. V březnu se v jihlavské zoo konala Krajská ekologická konference VYKEV pro učitele ZŠ a SŠ, která se věnuje environmentální výchově. V březnu proběhlo také jednání ekonomické komise UCSZOO a v dubnu to bylo zasedání pracovníků zoologických oddělení UCSZOO (komise opic, lidoopů, drápkatých opic a velkých a malých kočkovitých šelem).

V rámci kampaně EAZA věnované ochraně zvířat Jihovýchodní Asii byla uspořádána soutěž „Olejmanie“ a přehlídka pro školy a školky. Nechyběly ani tematické akce pro veřejnost (Den dětí, Prázdniny končí v zoo – „Cinta jde do školy“ atd.). V centru jsou připravovány podklady, plakátky a letáky k akcím a k výukovým programům, 10x byl vydán elektronický newsletter „Nahlédněte PodpoVRCH“, který je rozepisován na adresy zájemců.

Pracovnice centra se zúčastnily také akcí mimo zoo například Dětská neděle Cinestar (3x), veletrh GO v Brně, ples Rodin-

ných pasů Kraje Vysočina, Den Země v Třebíči a Jihlavě, Pohádková zahrádka v Lokti. Pracovnice se podílejí i na prohlídkách s průvodcem a jiných propagačních akcích (McDonald cup, prohlídka pro Kraj Vysočina, Babí léto v zoo aj.).

V péči centra jsou i zvířata v chovatelské místnosti a v akváriích a teráriích na chodbách. Úspěšně tu byly odchovány užovky červené, osmáci, zlatohlávci, pakobylky a různé druhy ryb.

Seznam výukových programů:

Hrátky se zvířátky (MŠ + 1., 2. třída ZŠ)

Společně se ztraceným štěňátkem navštívíme zvířátka v zoo, v lese a na statku. Dozvíme se, co jedí a kde bydlí a vytvoříme si stromeček.

Zoo v krabici (MŠ + 1., 2. třída ZŠ)

S kým kamarádí žirafa? Strká pštros hlavu do písku? Nejen to se děti dozvědí o zvířatech ze zoo. Při programu si děti vyrobí zvířecí škrabošku a na závěr si zatančí.

Putování skřítkem Lesníčka (MŠ + 1., 2. třída ZŠ)

Děti společně se skřítkem přijdou na to, jak roste les a kdo v něm žije. Osahají si lesní plody a jelení parohy. Vymalují si lesní zvířátko a naučí básničku o lese.

Mazlíčci (vhodný pro MŠ, žáky 1. stupně ZŠ a žáky speciálních škol)

Děti se dozvědí, jaké požadavky na prostor, vybavení ubikace a potravu mají zvířata chovaná doma, vybrané druhy zvířat si zblízka prohlédnou a osahají (hlodavci, plazi). Samy si zkusí zařídit domeček pro vybraného mazlíčka.

Kde se plazí plazi (1.–3. třída ZŠ)

Program dětem hravou formou představí plazy, to jak vypadají, kde žijí a čím se živí. Během programu si děti vyrobí papírového hada. Do programu je zařazena ukázka živých plazů (hadi, ještěři).

Své pozorné posluchače si našly programy „Hrátky PodpoVRCHem“ pro rodiče s malými dětmi.

Cesta kolem světa (od 3. třídy ZŠ)

Mořeplavci se při svých cestách setkávali s neznámými věcmi. Při putování mezi jednotlivými kontinenty se děti seznámí s plodinami, zvířaty, ale i s rozdílnými jazyky nebo typy písma, na které mořeplavci narazili.

Šelmy na vlastní oči (od 4. třídy ZŠ)

Po úvodním seznámení s řádem šelem se vydáme do areálu zoo, kde si u jednotlivých expozic prohlédneme šelmy, které zde chováme.

Dotkněte se šelmy (od 4. třídy ZŠ)

Během programu děti odvodí hlavní znaky šelem, dozví se zajímavosti o vybraných zástupcích, jejich způsobu života a místě výskytu. Děti mají možnost si prohlédnout a osahat jejich lebky, kůže i zuby.

Plaší, ale naši (od 3. třídy, realizace jen v období duben – říjen, délka 120 minut)

Program věnovaný naší přírodě. Zkusíme si „nalovit“ a prohlédnout vodní bezobratlé živočichy, postavit si schránku jako chrostík, prohlédneme si různé přírodniny z lesa. Program je doplněn o naučnou stezku podél řeky Jihlávky a pracovní listy.

Za Afrikou do zoo (od 3. třídy ZŠ)

V průběhu programu děti zjistí, která zvířata najdeme v afrických pouštích a která v savanách a jak jsou životu v těchto podmínkách přizpůsobeny. Po úvodu v centru následuje cesta do zoo a povídání u výběhů afrických zvířat. Dojdeme až do africké vesnice Matongo, kde se zaměříme na život lidí a jejich kulturu.

Život u protinožců (od 5. třídy ZŠ)

Program věnovaný nejmenšímu kontinentu a nové expozici Australská farma, kterou si prohlédneme. Zaměříme se na vačnatá zvířata a australské ptáky. Vyzkoušíme si i výtvarné umění původních obyvatel Austrálie.

Tajemství vody (od 3. třídy ZŠ)

Program zaměřený na praktické poznávání vlastností vody prostřednictvím jednoduchých pokusů, které žáci budou provádět ve skupinkách.

Voda kolem nás (od 3. třídy ZŠ)

Program věnovaný vodě na Zemi, demonstruje koloběh vody prostřednictvím simulační hry. Ukazuje způsob závislosti člověka i živočichů na vodě. Část programu probíhá v areálu zoo u výběhů vodních zvířat.

Ptačí svět (od 5. třídy ZŠ)

Program je zahájen v centru, kde se děti seznámí s životem ptáků a jejich zvláštnostmi. Děti budou pracovat ve skupinách s přírodninami (vejce, peří, lebky, zobáky...) a mikroskopem. Při procházce po zoo se pak seznámíme s různými skupinami ptáků přímo u expozic.

Výukové programy jsou doplňovány různými atraktivními přírodninami.

Zoo křížem krážem (od 3. třídy ZŠ)

Prohlídka zoo s průvodcem, zastávky s povídáním u vybraných expozic. Trasu je možné přizpůsobit dle požadavků a zaměření.

Tajuplná jeskyně (od 5. třídy ZŠ)

V učebně připomínající jeskyni se děti dozvědí, jak takový útvar vzniká, kdo ji může obývat a jak je podmínkám k životu v jeskyni přizpůsoben. Děti si na vlastní „uši“ vyzkoušejí orientaci v prostoru a vyrobí maketu netopýra.

Cesta do pralesa (2. stupeň ZŠ a SŠ)

Program věnovaný tropickému deštnému lesu, seznámíme se s faunou, flórou a podmínkami, které tam panují. Zaměříme se i na problémy těchto oblastí. Součástí je prohlídka expozice v Haciendě Escondido, která je věnována Amazonii.

Kopýtkem sem, kopýtkem tam (2. stupeň ZŠ a SŠ)

Povídání o kopytnících, jejich způsobu života i stavbě těla. Žáci si mohou prohlédnout rohy, parohy i kopyta. V areálu zoo si prohlédneme žirafy, zebry, lamy, tapíry a další.

Etologie aneb jak se zvířata chovají**(2. stupeň ZŠ a SŠ)**

Program se věnuje nauce o chování zvířat. Po seznámení se základními etologickými pojmy následuje vlastní pozorování u vybraných druhů zvířat.

Zvířata na dlani (speciální skupiny)

Během programu si při povídání o zvířatech osaháme, prohlédneme a očicháme různé přírodní materiály (lebky, zuby, kůže zvířat, ptačí vejce) a seznámíme se s živými zvířaty. Je možné přizpůsobit úrovni postižení.

Summary

The main scope of this centre involves education for schools and nursery schools, as well as for special groups. Throughout the year, there were 241 programmes held for primary and secondary schools and visited by 5,082 students and 114 events for nursery schools enjoyed by 2,355 children. Disabled people (both children and adults) were benefitting from a total of 21 programmes attended by nearly 300 persons. Special events were held for parents with small kids; they counted 28 and received more than 500 children. A new addition to the family was a suburban camp; each of the two week stays had 30 small participants. There have been four leisure

activities for children underway, as well as public talks, environmental cinema shows, displays and conferences, plus it involves competitions for children and a range of education events for the public. Overall, 2013 can be considered a very successful period, raising the number of paying guests participating in education schemes and public talks by more than 3,000 persons compared with 2012. Records have shown the total attendance being 9,129; in addition, there were many more persons coming as part of zoo's visitor programmes.

SPONZORSTVÍ A SYMBOLICKÁ ADOPCCE DONORS AND ANIMAL ADOPTION

Mnoha lidem či institucím není lhostejný osud zvířat. Někteří podpoří snahu o záchranu vymírajících druhů jednoduše – návštěvnou zoologické zahrady. Jiní v rámci svých možností vyjádří podporu poskytnutím finančních prostředků. Oblíbenou formou je symbolická adopce některého z chovaných zvířat. Tento způsob může být také originálním dárkem k různým příležitostem.

Za rok 2013 eviduje jihlavská zoo celkem 119 adoptivních rodičů, z toho 85 jednotlivců, 19 školských zařízení, 9 firem nebo politických stran a 6 občanských sdružení nebo městských organizací.

Sponzorům, kteří poskytují vyšší finanční prostředky, je dle výše roční podpory přidělen titul hlavní partner, významný

partner nebo partner. Mezi partnery jsou zařazováni sponzoři, jejichž výše roční podpory je alespoň 100 000 Kč.

Všem přispěvatelům – adoptivním rodičům, sponzorům a partnerům děkujeme za přízeň i podporu.

Summary:

In 2013, animal breeding programmes were supported by 119 animal fosterers, of which 85 were individuals, 15 corporations and 19 schools. Supporters that provided relatively large amounts are awarded the status – based on the level of funding paid annually – of key partner, important partner or partner. The partner level is intended for donors giving at least 100,000 CZK.

Adoptivní rodiče:

Andresíková Linduška, Třebíč	2 000	želva ostruhatá	Lehman Klaus, Germany	500	gibon zlatolící
Bártík Jáchym, Havlíčkův Brod	1 000	korálovka sinalooská	Lysá Marie a Zemanová Milada, Jihlava	4 000	kočka arabská
Bártů, rodina, Pelhřimov	1 000	korálovka sedlatá	Martinů Jana, Třebíč	1 000	jezek bělobřichý
Bittnerová Ilona, Josefův Důl	1 337	lemur kata	Mastný Jan a Palich Petr, Jihlava	3 000	krysa obláčková
Blaumüllerovy Lenička a Petruška, Hostím	1 100	výřeček malý	Mertová Naděžda, Třebíč	1 000	výřeček malý
Bober Václav a Tuhá Jolana, Přelouč	4 000	manul	Mitáčková Radka, Pardubice	4 000	kočka divoká
Bock Stanislav, Ing., Lysá nad Labem	1 300	leguánek modrý	Močubová Dana, Mgr., Přibyslav	1 000	jezek ušatý
Bršlicová Marcela, Znojmo	1 000	pralesnička barvířská	Mokrý Ondřej, Sedlčanky - Čelákovice	4 000	babirusa
Coufal Matěj, Praha	1 100	rosela pestrá	Motyková Bája, Tehov - Kostelík	2 000	ovce valaška
Čemusová Jana, Praha 4	2 000	želva pardálí	Nosek Tomáš, Jihlava	1 000	tana severní
Činčera Milan, MUDr., Třebíč	5 000	tamarin pinčí	Novotný Jáchym a Jonáš, Střítež u Jihlavy	2 000	hroznýš psohlavý
Čírtek Jiří, Praha	10 000	kočkodan Campbellův	Novotný Václav, Velké Meziříčí	25 000	karakal, vydra malá, orel
Čírtek Jiří, PhDr., Praha	20 000	levhart perský	Novotný Josef, JUDr., Praha	42 000	tapír jihoamerický, surikata
Čírtková Eva, Ing., Praha	5 000	kosman běločelý	Palánová Lada, Havlíčkův Brod	4 000	surikata
Čírtková, PhDr. Miroslava, Praha	5 000	kosman stříbřitý	Pelikánová Eva, JUDr., Praha	10 000	tapír jihoamerický
Čurdová Helena, Jihlava	4 000	karakal	Pliškovi Blanka a Ivan, Chrudim	11 000	sýček obecný
Dejmková Jindřiška, Pelhřimov	2 500	ledňák obrovský	Prachařová Jana, P. Borovany	2 000	outloň malý
Dolníček Lukášek, Brno	1 000	jezek bělobřichý	Přívětivý Libor, Dačice	4 000	kočka divoká
Dubová Olga, České Budějovice	2 000	koza kamerunská	Růžičková Hana, Pacov	2 000	leguánek měnivý
Dvořáček Olda, Žďár nad Sázavou	500	páv korunkatý	Ryšavá Dana, Jihlava	1 000	korálovka honduraská
Dvořák František, Žirovnice	3 000	mýval severní	Ředinová Hana, Great Britain	1 000	tana severní
Dvořáková Jana, Okříšky	1 000	morče divoké	Sedláčková Karolínka a Vašík, Havlíčkův Brod	500	páv korunkatý
Dvořáková Dana a Stanislav, Jihlava	2 000	jezek bělobřichý, jezek ušatý	Schiller Rostislav, Pardubice	1 000	jezek bělobřichý
Gurková Dana, MDDr., Jihlava	10 000	hrošík liberijský	Staňkovi J. a K., novomanželé, Libecina 4	1 000	korálovka sedlatá
Hanuškova, rodina, Praha 5	1 000	výřeček malý	Stejskal Jiří, Dačice	1 000	pralesnička batiková
Hrabáková Hana, Hradec Králové	2 000	outloň malý	Svobodová Marie, Jihlava	4 000	surikata
Hradecká Jana, Praha	1 300	varan timorský	Svobodová Ivana, Jihlava	1 000	jezek ušatý
Janda Petr, Praha	3 000	kočka slaništní	Šiška Desider, Praha 5 - Stodůlky	5 000	malpa
Ježková Sára, Pohoří	1 000	jezek ušatý	Škaroupka, Ing. Jan, Jihlava	1 500	piraně
Jonášová Lenka, Znojmo	1 000	pralesnička batiková	Šrámkovy Jitka a Denisa, Praha 9	4 000	surikata
Jurkasová Miroslava, Měřín	3 000	mangusta žíhaná	Švandová Martina, Kamenice	1 000	gekon obrovský
Kadlec Petr, Jindřichův Hradec	500	páv korunkatý	Tvrdoý Josef a Růnová Karolína, Jihlava	1 000	morče divoké
Kavkovi Roman a Vendula, Pelhřimov	3 000	ara vojenský	Ullmanová Iva, Ostrava	1 000	jezek ušatý
Knápková Jana, RNDr., Olomouc – Nemilany	4 000	kočka bažinářská	Ulrichová Ludmila, Světlá nad Sázavou	4 000	karakal
Kolektiv zaměstnanců Městského úřadu Horní Cerekev	3 000	ara vojenský	Venhoda Matěj, Jihlava	1 500	piraně
Koniř Petr, Česká Třebová	4 000	kapybara	Venhoda Lukáš, Jihlava	500	páv korunkatý
Kopicovi Jana a Milan, Světlá nad Sázavou	2 500	rosela pestrá	Vlasáková, rodina, Okříšky	4 000	margay
Koubková Pavlína, Jihlava	4 000	vydra malá	Volavkova, rodina, Jihlava	1 000	korálovka honduraská
Koutková Markéta, Mgr. Praha 2	4 000	vydra malá	Zastupitelky města Jihlava	4 000	kočka divoká
Královi Hana a Lubomír, Chotěboř	4 000	nosál červený	Zdražilova, rodina, Jihlava	1 000	korálovka sinalooská

Zelená Milena, Pelhřimov	6 000	ropucha obrovská, rosnička včelí a babirusa	Děti a vedoucí příměstského chovatelského tábora brněnského Rozmarýnku 2013, Brno – Bystrc	2 500	kaloň zlatý
Žoudlíková Dagmar, Jihlava	4 000	serval	FARMEKO, Jihlava	41 591	rys evropský
Army Dačice, Dačice	1 000	korálovka sedlatá	Gymnázium AD FONTES, Jihlava	2 000	koza kamerunská
Banes, spol. s r. o., Soběslav	10 000	klokan rudý	SVOŠS, Jihlava	1 100	sýček obecný
Bosch Diesel, s. r. o., Jihlava	20 000	tygr sumaterský	Školička Kamarád, Nové Veselí	1 000	ježek ušatý
Krajská rada KSČM, Jihlava	10 000	klokan rudý	ZŠ a MŠ Štoky	1 000	ježek ušatý
KSČM Světla nad Sázavou, Světla nad Sázavou	1 300	scink stromový	ZŠ a MŠ Luka n. Jihlavou	1 100	jeřáb panenský
Město Brtnice, Brtnice	1 000	ježek bělobřichý	ZŠ a MŠ Cejle, p. o., Batelov	1 000	outloň malý
Občanské sdružení Kamarád Třešť, Třešť	2 000	koza kamerunská	ZŠ a MŠ J. V. Sticha, Žehušice	1 000	výreček malý
Odborová organizace Kovo I. BOSCH DIESEL, Jihlava	5 000	surikata	ZŠ a MŠ Kamenice	3 100	želva ostruhatá, výreček malý
OS „Knyk bez hranic“, Knyk	1 000	pralesnička barvířská	ZŠ Benešova, Třebíč	3 000	mýval severní
OV ČSSD, Jihlava	4 000	kosman běločelý	ZŠ Bobrová	3 000	mýval severní
Re-Pre, reklamní studio, s. r. o., Jihlava	2 000	ovce valaška	ZŠ Leandra Čecha, Nové Město na Moravě	4 000	lviček zlatý
Rodinná farma Myslíků, Polná	3 000	psoun severoamerický	ZŠ Masarykova, 8. A, Telč	1 100	výreček malý
Sdružení Za čistotu práva, Kuřim	3 000	husice magelánská	ZŠ Nižkov	1 000	tana severní
Účetní kancelář Ing. Hutař, s. r. o., Hrotovice	3 000	mýval severní	ZŠ Rošického 2, 6. C, Jihlava	4 000	surikata
VARI, a. s., Libice nad Cidlinou	8 000	vari červený	ZŠ Štáflova, Havlíčkův Brod	2 000	dar pro zvířátka v Zoo Jihlava
			ZŠ Třešňovice	7 000	rys červený
			ZŠ Palachova 2189/35, Žďár nad Sázavou	3 000	pštros dvoupřstý

V roce 2013 byly pozice partnerů obsazeny takto:

HLAVNÍ PARTNER KEY PARTNER

Pivovary Lobkowicz, a. s.
Jihlavský pivovar Ježek

VÝZNAMNÍ PARTNEŘI IMPORTANT PARTNER

Noris Czech Republic, s. r. o.
– zmrzlina NESTLÉ

PEPSICO CZ, s. r. o.

Ježci mají v jihlavské zoo hodně adoptivních rodičů. Na fotografii jsou mláďata ježků ušatých.

Autoři článků v kapitole Činnost ekonomicko-marketingového oddělení:
Pavla Jarošová, Kateřina Kosová, Eliška Náhunková,
Michal Ryneš, Jiří Tomek, Iva Vilhumová

CHOVATELSKÁ ČINNOST ANIMAL MANAGEMENT AND BREEDING

Ing. Jan Vašák
Vedoucí zoologického oddělení
Head of Animal Management Dpt.

V roce 2013 se v jihlavské zoologické zahradě narodilo nebo vylíhlo celkem 267 jedinců 55 druhů. Podle očekávání je to méně než v roce 2012, protože jsme byli nuceni v předchozím roce dočasně redukovat počty chovaných druhů terarijních zvířat. Tento trend by se měl od roku 2015 opět navracet ke standardu. V tom roce by měl být dokončen nový objekt tropického pavilonu, který je součástí dosud největší výstavby v Zoo Jihlava – projektu Zoo pěti kontinentů. V průběhu roku 2013 se v kolekci zoologické zahrady objevilo v nově vzniklých objektech několik zajímavých a v Jihlavě dosud neprezentovaných druhů.

Obojživelníci a plazi

Jak již bylo zmíněno v úvodu, chov terarijních zvířat je nyní v nuceném útlumu vlivem demolice starého objektu terária a budováním nové expozice. Zvířata jsme umístili k náhradním chovatelům, většinou formou deponací, u některých méně strategických druhů jsme pak chov zcela ukončili. Zbýlá zvířata našla domov v zázemí zoo.

Stejně jako v minulém roce se nám podařilo odchovat mláďata užovky červenohlavých (*Orthriophis moellendorffi*), v tomto případě se potvrzuje strategie ponechat u klíčových druhů, pokud to podmínky dovolují, větší skupinu. Po ztrátě starých zvířat, která byla zakladateli našeho chovu, nyní dospívají jedinci odchovaní v Jihlavě a začínají se zapojovat do rozmnožování. Problémem však zůstává trvalý nedostatek jak nepřibuzných zvířat, tak i kvalitních chovatelů. V rámci zoologických zahrad se snažíme spolupracovat s Plzní a Lodží, bohužel většina zvířat v těchto institucích pochází z našich odchovů. Je na místě zmínit, že za odchov tohoto druhu v roce 2012 jsme získali třetí místo v soutěži „Bílý slon“ v kategorii ostatní.

Také chov hroznýšovců portorických (*Epicrates inornatus*) je z hlediska dlouhodobé perspektivy problematický. V evidenci ISIS je registrovaný jediný chovatel tohoto taxonu. Druh je chován vzácně i v soukromých chovech. Díky kontaktům se zahraničními soukromými chovateli se podařilo navázat spolupráci. V jihlavské zoo byl starý chovný pár a 4 mláďata (2,2) narozená v roce 2010. Perspektivní se jeví součinnost jednoho chovatele v Německu (chová však teprve mláďata hroznýšovců portorických) a s chovatelem v Dánsku, který již dosáhl prvního odchovu. Od něj jsme v roce 2013 získali dvě mladé samice výměnou za dvě odchované u nás. Stav druhu tak zůstává prozatím na počtu šesti jedinců (3,3), ale už se nejedná o starý pár a jeho mláďata. S dánským kole-

gou zůstáváme nadále v kontaktu, další spolupráce bude závislá především na úspěšnosti obou kolekcí. Pokud se podaří v jihlavské zoo chov hroznýšovců portorických dovést k úspěchu, počítáme s širší spoluprací a ostatními zoologickými zahradami na monitoringu tohoto druhu v rámci institucí EAZA.

Jedním z tradičních druhů plazů v jihlavské zoo je scink šalomounský (*Corucia zebrata*). Po neúspěchu v roce 2012 se podařilo v letošním roce nejprve sestavit nový pár, a potom i odchovat první mláďe těchto rodičů. Chovatelský úspěch byl korunován narozením dvojčat, která se zde podařilo odchovat za více než 20 let úplně poprvé. Tento odchov je popsán v samostatném příspěvku.

Ptáci

Chov některých ptačích druhů nepříznivě ovlivnilo deštivé a chladné jaro. Tak například u pravidelně se rozmnožujícího druhu, kterým je nandu pampový (*Rhea americana*), jsme sice zaznamenali snůšku a následnou inkubaci vajec samcem, ale vytrvalé deště jeho hnízdo zalily.

V roce 2012 se podařilo doplnit pár nanduů Darwinových (*Pterocnemia pennata pennata*). Přestože samice v roce 2013 dosáhla teprve jednoho roku věku, dočkali jsme se u ní snůšky dvou vajec, jedno z vajec bylo podle velikosti patrně bezžloutkové. Samec neprojevoval snahu budovat hnízdo a na vejcích sedět. Zkusili jsme je tedy podsadit samci nandu pampového, celou akci zhatily výše zmíněné vytrvalé deště. Pravděpodobnost, že by vejce byla oplozená, byla však u takto mladé samice poměrně malá.

U pštrosů dvouprstých (*Sturtio camelus*) jsme doplnili stav o dvě dospělé samice. Samec však preferoval pouze jednu z nich, proto byla druhá samice umístěná do nově vybu-

Užovka červenohlavá (*Orthriophis moellendorffi moellendorffi*)

Plameňák kubánský (*Phoenicopterus ruber*) na hnízdě plameňáků růžových (*Phoenicopterus roseus*)

dovaného společného výběhu pro africká zvířata. Zahájili jsme také chov emuů hnědých (*Dromaius novaehollandiae*), pro začátek jsme získali samce, ale v průběhu roku 2013 se ho zatím nepodařilo spárovat, protože všichni mladí ptáci nabízení jinými zoo, kteří byli prvotně určeni jako samice, byli samci. Vzhledem k četnosti chovu tohoto druhu by doplnění páru mělo být otázkou času.

Velmi významným novým chovancem z řádu běžců je mladý samec kasuára přílbového (*Casuarus casuarius*), který se do naší zoo dostal na sklonku roku symbolicky „pod stromeček“. Mladý samec dorazil 23. 12. 2013, z hlediska ESB by mohlo jít o poměrně významného jedince. Byl odchován v Gan-Garoo Zoo v Izraeli a z tohoto chovu se v Evropě nachází pouze jeho o rok starší sestra v nizozemském Amerfoortu. Mladý pták prozatím nedosahuje impozantního vzezření dospělých jedinců svého druhu. Jedná se o odchov z července 2013, své definitivní velikosti dosáhne až během příštích dvou až tří let. V rámci ESB se samozřejmě budeme snažit v příštích letech aktivně zapojit do chovu tohoto velmi zajímavého a ohroženého druhu.

Chovné hejno plameňáků růžových (*Phoenicopterus roseus*) se v roce 2013 rozrostlo o sedm dalších mláďat. Zajímavou zkušeností byla spolupráce se Zoo Praha, kde kvůli hrozcím povodním musela být celá řada zvířat přemístěna. Mezi nimi byli i plameňáci, kteří v té době však již měli na hnízdech vejce. Kolegové z pražské zoo umístili řadu vajec do líhni, zároveň také oslovovali další chovatele s aktuální možností podsazení nasezených vajec pod pěstouny. V jednom případě se podařilo sesynchronizovat líhnutí mladého plameňáka kubánského (*Phoenicopterus ruber*) v pražské líhni s hnízděním dvou párů plameňáků růžových v Jihlavě. U těchto párů už bylo evidentní, že jejich vejce jsou neoplozená. Proto jsme z Prahy převezli naklubané vajíčko, které jsme vyměnili jednomu z párů za jejich neoplozené (a v tomto případě už i rozbité). Ptáci se náhradního vejce i potomka ujali a zdárně ho odchovávali. Vzhledem k příslušnosti k jinému druhu není tento jedinec pro naši zoo perspektivní, bude proto před dosažením dospělosti navrácen zpět do Prahy.

V australské části jsme začali s chovem dvou nových druhů papoušků, jedná se o nektarozravé lorie. Ze Schwerinu (SRN) k nám přicestovali čtyři jedinci loriů mnohobarvých horských (*Trichoglossus haematodus moluccanus*) a pár loriů tříbarvých (*Lorius lory*) z ostravské zoo. Jedná se o novou zkušenost i pro ošetřovatele, loriové vyžadují zcela jinou techniku krmení než zrnozravé druhy papoušků. Chov těchto potravních specialistů však usnadňuje možnost používání velmi kvalitního náhradního krmení.

Mladý samec kasuára přílbového (*Casuarus casuarius*)

Komba ušatá (*Galago senegalensis*) se zabydlela v noční expozici pavilonu žiraf.

Savci

Do nových expozic Australské farmy se nastěhovalo také několik druhů savců. Přemístili jsme sem klokany rudé (*Macropus rufus*), kteří dosud obývali výběh ve spodní části zoo. V roce 2013 jsme zaznamenali odchov mladé samice, ale bohužel také úhyn chovného samce. Skupinu jsme doplnili samcem odchovaným v Zoo Emmen (Nizozemí), který by se měl do reprodukce zapojit v letech 2014–2015. Snahou bude skupinu v příštích letech zvětšit. Dalšími obyvateli nových expozic jsou myši bobří (*Hydromys chryso-gaster*), které jsou v Evropě chovány pouze v zoologických zahradách ve Frankfurtu (SRN), Antwerpách (Belgie) a v Plzni. Tento druh se podařilo opakovaně rozmnožit. Problémem je ale velmi malý zájem dalších institucí o jeho chov. Z Frankfurtu jsme získali také rodinu kuskusů pozemních (*Phalanger gymnotis*), přičemž už v roce 2013 jsme

Ve skupině lemurů kata (*Lemur catta*) se podařilo odchovat dvě mláďata.

odchovali mladého samce. Tento by měl putovat spolu se samicí z Plzně do již zmíněné Gan-Garoo Zoo v Izraeli. Jedná se rovněž o druh, který je v zoologických zahradách chován poměrně zřídka. Dalším obyvatelům této části je klokánek králíkovitý (*Bettongia penicillata*). Jako noví chovatelé tohoto EEP druhu jsme prozatím obdrželi pouze samce z Plzně. Dva nově příchozí páry vakoveverek létavých (*Petaurus breviceps*) se rozmnožily ještě na konci roku 2013, každý pár odchová po jednom mláděti. Velmi zajímavým druhem v australské expozici je kunovec tečkovaný (*Dasyurus viverrinus*). Z odchovů Zoo Lipsko (SRN) jsme dovezli skupinu čtyř zvířat (1,3). S kolegy jsme diskutovali potenciální překážky chovu v našich podmínkách. Pro tyto vačnatce může být klíčová přítomnost několika samců i samic v blízkosti, kdy se navzájem stimulují k rozmnožování. Dalším limitem pak může být otázka světelného režimu, kdy zvířata žijí v opačném světelném režimu než ve svojí domovině (v době léta v Austrálii jsou u nás krátké zimní dny a naopak v létě jsou tady dlouhé dny, zatímco v Austrálii je zima a dny krátké). Kunovci jsou poměrně krátkověká zvířata a za dobu jejich života nemusí proběhnout adaptace na světelný denní režim severní polokoule. Němečtí kolegové odchovávají tato zvířata v umělém světelném režimu s ohledem na Austrálii. Chov kunovců v Zoo Jihlava přináší možná rizika, ale doufáme, že se je podaří co nejvíce eliminovat. Faktem ale je, že se tento druh u nás v roce 2013 nerozmnožil, navíc byla jedna ze samic ostatními zabita. Toto chování bylo kvalifikováno kolegy jako velmi neobvyklé. Po pářící sezóně jsme zvířata oddělili podle pohlaví a zkusíme je spojit opět v dubnu 2014.

Primáti

Úspěšnými odchovy v roce 2013 jsme opět přispěli do populace pravděpodobně nehybridních makiů trpasličích (*Microcebus murinus*). U těchto zvířat je problém výskytu několika kryptických druhů a nejasného původu řady zakladatelů přicházejících z přírody. Řada linií se pak vůbec nerozmnožuje, v těchto případech se jedná buď o jedince jiných druhů, nebo o mezidruhové hybridy. V našem případě úzce spolupracujeme na udržení této chovatelsky cenné linie (ESB) se zoologickými zahradami v Plzni a Praze. U lemurů kata (*Lemur catta*) jsme úspěšně odchovali dvě mláďata, lemuři černí (*Eulemur macaco macaco*) rovněž navázali na předchozí bilanci dvěma mláďaty. Samčí skupinu lemurů černých jsme navíc na doporučení koordinátora odeslali do ukrajinské Zoo Limpopo. U lemurů rudočelých (*Eulemur rufus*) se podařilo doplnit pár po úhynu chovné samice. Ve druhém páru jsme zaznamenali porod mrtvého mláděte.

Smutný byl vývoj u vari červených (*Varecia rubra*), kde samice uhynula po komplikovaném porodu. Tento případ nám bohužel pravděpodobně demonstuje nevýhody zastavení rozmnožovacího cyklu u druhů, u nichž to je velmi nepřírozené. Konkrétně u lemurů vari došlo k zastavení rozmnožování po dobu, než bude dokončen genetický výzkum. U druhu, který byl dlouhodobě rutinně rozmnožován v řadě institucí, se v současnosti setkáváme s řadou problémů, právě v reprodukčním cyklu.

Ostatní primáti byli přesunuti do nových expozic (expozice afrických primátů), starý objekt byl v průběhu roku zdemolován. Bohužel oproti plánu došlo k posunu termínu dokončení nové expozice pro gibony, díky tomu museli být giboni přesunuti dočasně do prostor, které pro ně nejsou

V náhradním ubytování v expozici afrických primátů se gibbonům zlatolícím (*Nomascus gabriellae*) dařilo.

Nová noční expozice Africké farmy poskytla domov i vakoveverkám létavým (*Petaurus breviceps*).

Poprvé v jihlavské zoo se také představila africká kočka pouštní (*Felis margarita harrisoni*).

Žirafa Rothschildova (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) a žirafa síťovaná (*Giraffa camelopardalis reticulata*) jsou na první pohled rozeznatelné.

určené. Pobyť v těchto prostorách není pro zvířata nijak limitující, problémem je nutnost dvojího stěhování. Od nově sestaveného páru gibbonů zlatolících (*Nomascus gabriellae*) jsme v roce 2013 odchovali již druhé mládě. Plánované příchody gueréz běloramenných (*Colobus polycomus*) a obnovení skupiny mangabejů černých (*Lophocebus aterrimus*) musíme odložit nejméně do průběhu roku 2014, právě v závislosti na dokončení expozice pro gibony.

Některé druhy kosmanovitých, chovaných v jihlavské zoo, se blíží k hranici biologické životnosti. Plně funkční jsou dosud skupiny kosmanů stříbřitých (*Callithrix argentata*), stejně jako kosmanů černovousých (*Callithrix penicillata*) a dále tamarínů žltorukých (*Saguinus midas*). U kosmanů zakrslých (*Callithrix pygmaea niveiventris*) jsme u nově sestaveného páru zaznamenali zatím porod mrtvých mláďat. U tohoto druhu bychom rádi pracovali s více než jednou rodinnou skupinou. Tamaríni vousatí (*Saguinus imperator*

subgrisescent) v současnosti stagnují. Problémem v chovu tohoto druhu je situace v EEP. V současné době je v evropských zoo jejich přebytek a je doporučováno použití antikoncepčních implantátů apod. Otázkou zůstává, jak bude z dlouhodobého pohledu používání antikoncepce působit na možnost dalšího rozmnožování tohoto druhu. Bohužel není vyloučeno, že se v blízké budoucnosti budeme potýkat s podobnými problémy, jako je tomu dnes u lemuru vari. Podobné problémy s sebou také nese chov lvíčků zlatých (*Leontopithecus rosalia*), stejná je situace dalších druhů tohoto rodu. Dlouhodobě máme umístěné dva bratry lvíčků v jedné expozici a matku s dcerou v druhé expozici. I tento druh se potýká s řadou reprodukčních problémů z hlediska EEP i globálního managementu.

Kočkovité šelmy

V chovu našeho velmi tradičního a úspěšného druhu – irbise (*Uncia uncia*) jsme v roce 2013 nepřipouštěli ani jednu ze samic. Stavy v tomto roce dosahují doporučené velikosti populace. Mláďata po dvou samicích již mají svá doporučení k umístění, ve dvou případech se jedná o místa mimo EAZA region, konkrétně je to Darjeeling v Indii, kde mají na tyto kočkovité šelmy regionální chovný program, Darjeeling navíc patří mezi úspěšné a významné chovatele, a Perm v Rusku, kde již také byl tento druh odchován ve dvou generacích. Stagnace je prozatím u levhartů cejlonských (*Panthera pardus kotiya*), kde máme stále čtyři samce odchované v roce 2009. Dva z nich by měli na jaře 2014 odejít do anglické zoo v South Lakes. S koordinátorem chovu bychom pak měli nadále pracovat na dalších přemístěních a znovudosažení chovné situace v Jihlavě. U levhartů perských (*Panthera pardus saxicolor*) potřebujeme umístit starou chovnou samici do jiné instituce. Mladá samice už je ve věku, kdy by měla zasáhnout do reprodukce, aby nedošlo k problémům s reprodukční soustavou. Velmi významným byl odchov mláděte tygra sumaterského (*Panthera tigris sumatrae*) po 20 letech v Jihlavě. Význam tkví zejména v úspěšném rozmnožení velmi starého samce, který je v populaci poměrně málo reprezentován. Tomuto odchovu je věnován zvláštní příspěvek.

V chovu malých koček jsme zaznamenali částečný úspěch u manulů (*Otocolobus manul*). Narodila se celkem tři mláďata (0,3), která ale všechna během odchovu uhynula. Tato událost byla o to smutnější, že mláďata již byla více než 3 měsíce stará a nejkritičtější období už měla za sebou. Po konzultacích s ostatními kolegy v tomto EEP chovu jsme zjistili, že z celkového počtu 30 manulů narozených v roce

Nejvzácnějším přírůstkem byl kunovec tečkový (*Dasyurus viverrinus*), kterého chovají pouze dvě zoo v Evropě.

2013 se nepodařilo odchovat žádné. Odchovů jsme dosáhli u servalů (*Leptailurus serval*) 0,3 a karakalů (*Caracal caracal*) 1,2. U koček arabských (*Felis silvestris gordonii*) se rozmnožovala jedna ze dvou mladých koček odchovaných v Jihlavě, ale mláďata neodchovala. Byl to nicméně první porod této samice, takže věříme, že je příslibem do budoucna.

Ostatní šelmy

U medvědů malajských (*Helarctos malayanus*) se stále nedaří úspěšný odchov. V rámci chovatelů tohoto druhu v ČR jsme diskutovali možnost přesunu mezi institucemi, což by mohlo zvýšit šance na rozmnožení. Na první odchov navázal nově sestavený pár vyder malých (*Amblyonyx cinerea*), který odchovával dvě mláďata.

Zcela novým druhem šelmy v jihlavské zoo je hyena žíhaná (*Hyaena hyaena sultana*). Jedná se o arabský poddruh tohoto druhu, který je dosud chován pouze v Sharjahu a Abu Dhabi (oba Spojené arabské emiráty), Twycrossu (Velká Británie), Bekse Bergen (Nizozemí), Budapešti (Maďarsko) a Jihlavě. Ostatní hyeny žíhané jsou příslušníci neurčených poddruhů, případně hybridní zvířata. Transport samce ze Sharjahu jsme museli časovat mimo letní období, protože v jejich domovině by transport v létě byl značně riskantní operací. Pro nás zase znamená příchod zvířete zvyklého na horké klima na začátku zimy možnost rizika s adaptací na naše klimatické podmínky. Využili jsme proto mírného průběhu zimy a samce dovezli těsně před koncem roku (29. 12. 2013). Samice už v té době byla v Jihlavě, přicestovala z Twycrossu (Velká Británie), kde byla do této doby chována spolu se svou sestrou (původ Sharjah).

Ostatní savci

U kapybar (*Hydrochaeris hydrochaeris*) se podařilo utvořit novou skupinu ze dvou samic narozených v Jihlavě a samce pocházejícím z Ljubljany (Slovinsko). Samec se sice uvedl jako chovný (obě samice porodily po třech mláďatech), ale bohužel uhynul. Budeme proto nuceni odeslat mláďata a doplnit nového a již dospělého samce, aby se ho podařilo bez problémů spojit se samicemi. Chov úspěšně pokračuje

Ke konci roku se podařilo sestavit pár hyen žíhaných (*Hyaena hyaena sultana*).

také u kryš obláčkových (*Phloeomys pallidus*), kde patříme mezi nejvýznamnější světové chovatele tohoto druhu. Babirusy celebeské (*Babirusa celebensis*) nejsou se stávajícími zvířaty pro chov příliš perspektivní. V současnosti se začaly dařit odchovy ve dvou zoologických zahradách, kde je několik nadějných mladých párů. Pro náš chov budeme potřebovat získat mladou samici. Podobně problematické je spojování hrošíků liberijských (*Hexaprotodon liberiensis*). U tohoto druhu se stále pokoušíme zapojit do reprodukce starého samce, jehož případný potomek by měl velký význam pro populaci EEP. Jde o samce, jehož matka pocházela z přírody a měla pouze tohoto jednoho potomka. Otec pak byl narozen v USA (rodičům z přírody), přičemž v SSP se rozmnožovala ještě jeho sestra.

U tapírů jihoamerických (*Tapirus terrestris*) jsme zaznamenali porod osmnáctileté samice Šarloty, jejíž poslední donošené mládě je již desetiletá chovná samice Vanessa. Mladý sameček však uhynul deset dnů po porodu. Problémem byla bakteriální infekce trávicího traktu, kterou způsobily mikroorganismy perzistující v mléčné žláze od posledních zdravotních komplikací této samice. Odebrané vzorky mléka se shodovaly s patologickým nálezem u uhynulého mláděte. Samici jsme přeléčili antibiotiky podle citlivosti a kontrolní vzorek po léčbě byl již negativní. Samice byla potom opakovaně samcem pářena. Zda se ještě zapojí do reprodukce i přes dosavadní zdravotní komplikace a poměrně pokročilý věk, ukáže další vývoj. Mladá samice Vanessa je pravděpodobně opět březí. Její dcera Zuzanka byla v rámci EEP odeslána do Parco Faunistico La Torbierra v severní Itálii. Významnou novou expozicí v Jihlavě se stal pavilon žiraf, součást expozičního celku Africká savana. V budově je vnitřní expozice pro žirafy se dvěma oddělitelnými boxy, dále vnitřní stáje pro zebry a antilopy, pět expozic převážně pro noční zvířata a dvě větší expozice v atriu v přízemí. Kromě toho k pavilonu přiléhají dva prostorné venkovní výběhy a tři dvorky pro manipulaci se zvířaty. V pavilonu našli domov podle doporučení koordinátora tři samci žiraf. Vybráni byli dva samci žirafy Rothschildovy (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) a jeden samec žirafy síťované (*Giraffa camelopardalis reticulata*), který by se do budoucna měl stát chovným samcem. Z celkového počtu EEP chovů žiraf je podíl žiraf Rothschildových více než 40 %, proto jsme se dohodli, že bude vhodnější věnovat se do budoucna chovu jiného taxonu. Důležitým aspektem chovu tohoto druhu kopytníků je zvládnutí krmené techniky, protože se jedná o velká zvířata, která jsou navíc specializovaná na požírání převážně listů stromů. Pro řadu chovatelů je problémem najít vhodný, kvalitní a dostatečný zdroj náhradní potravy. Žirafy potřebují značné množství listů, jako výborné náhradní krmivo pak slouží vojtěška setá. Vzhledem k blízkosti farmy, kde se podařilo dojednat velmi dobré podmínky, můžeme používat celou sezónu čerstvou zelenou vojtěšku. Ze stejného zdroje máme také vojtěškové seno a pro zimní období jsme

Skupina klokanů rudých (*Macropus rufus*) se zabydlela v novém prostorném výběhu.

víceméně průkopnický začali používat vojtěškovou senáž, kterou si žirafy velice oblíbily. Alfou a omegou dobré kondice zvířat je především kvalita krmiva.

V pavilonu žiraf našlo domov několik dalších druhů, které se v Jihlavě doposud neprezentovaly. V atriu pavilonu jsou umístěny kočky pouštní (*Felis margarita harrisoni*) a fenci (*Vulpes zerda*). U koček pouštních byl sestaven pár ze samce z Mulhouse (Francie) a samice z Ramat Ganu (Izrael). Právě samice je, vzhledem k malému zastoupení jejich příbuzných, velmi významnou v populaci EEP. V nočních expozicích jsou komby ušaté (*Galago senegalensis*), do začátku jsme obdrželi dvojici samců. Umístěním samce komby Garnettovy (*Otolemur garnetti*) v jedné z nočních expozic jsme pomohli kolegům z plzeňské zoo, která je jedinou zoo, kde se tento druh daří množit. V celé Evropě se nacházejí pouze dvě samice (Plzeň a Ostrava), proto je sestavení potenciálně chovné skupiny v současné době málo reálné. Pokud by došlo v těchto dvou chovech k narození samic, pokusíme se věnovat chovu tohoto druhu i u nás. Z Tierparku Cottbus (SRN) jsme získali mladý pár damanů stepních (*Heterohyrax brucei*), což je zajímavý a ne příliš často chovaný druh. Damani patří spolu se sirénami do příbuzenstva slonů. Kromě těchto nových druhů jsme do pavilonu umístili část kolonie kaloňů rodriguezských (*Pteropus rodricensis*), tarbíky velké (*Jaculus orientalis*), ježky ušaté (*Hemiechinus aureus*) a ježky bělobřiché (*Atelerix albiventris*). U ježků ušatých se podařilo obnovit chov dovozem mladého páru ze Zoo Dresden (SRN).

Závěr

Vzhledem k dosud největší investiční výstavbě v historii Zoo Jihlava jsme museli zvládnout obrovské množství změn za běžného provozu. V průběhu roku jsme tak museli přesunout některá zvířata v rámci areálu do nových prostor a načasovat příchod nových jedinců. Sladit tyto fáze je mnohdy velmi náročné, a proto se ne vše podařilo zkoordinovat zcela optimálně. Dalším problémem, s nímž se musíme vyrovnat, je zásobování krmivy po příchodu žiraf. Pro bezproblémové fungování provozu se musí pravidelně vozit větší množství zeleného krmení, vojtěšky a větví. Z výše zmíněných důvodů byl rok 2013 pro chovatelské oddělení zřejmě nejnáročnějším v historii zoologické zahrady.

Trojčata karakalů (*Caracal caracal*) byla dalším úspěšným odchovem roku 2013.

Stejně jako tři samičky dlouhonožých servalů (*Leptailurus serval*).

Komba Garnettova (*Otolemur garnetti*)

Narození v roce 2013

	Jedinců	Druhů
Savci	142	35
Ptáci	65	12
Plazi	60	8
Celkem	267	55

Porovnání počtu narozených zvířat v jednotlivých letech:

Rok	Jedinců	Druhů
2009	252	54
2010	658	56
2011	395	60
2012	352	64
2013	267	55

Úhyny v roce 2013

	Jedinců	Druhů
Savci	66	28
Ptáci	18	14
Plazi	21	7
Obojživelníci	3	2
Ryby	4	3
Bezobratlí	8	4
Celkem	120	58

Summary:

Despite expectations, the number of offspring was lower than in previous years. This was caused by the necessary temporary reduction of some species, particularly reptiles, the group of animals still producing notable breeding achievements in species such as the Flower Snake (*Orthriophis moellendorffi*) or the Solomon Island Skink (*Corucia zeburata*). In the case of the latter, twins were reared with success. An important event is the cooperation in the management of Puerto Rican Boas (*Epicrates inornatus*) with a Denmark-based breeder from whom the zoo received two young unrelated females in exchange for animals reared in Jihlava.

In birds, rearing succeeded in the breeding colony of Greater Flamingos (*Phoenicopterus roseus*) once again, while a chick was also reared, through placing an egg into a surrogate nest, in Caribbean Flamingos (*Phoenicopterus ruber*), the birds transferred from Prague Zoo. We managed to complete a pair in Lesser Rheas (*Pterocnemia pennata pennata*); while the female did lay eggs this year, no rearing event occurred. Furthermore, the Southern Cassowary (*Casuarius casuarius*) first appeared in Jihlava in 2013; it is a male hatched at GanGaroo Zoo, Israel. The parrot collection expanded with two lorikeet species added, dietary specialist in terms of feeding on nectar from flowers.

The new Australian Farm exhibit now presents some very interesting Australian mammals. Of these, there is the Golden-bellied Water Rat (*Hydromys chrysogaster*); sadly, despite the species' repeated reproduction success, a very limited interest among other institutions of keeping the species is an issue. From Frankfurt, the zoo also received a family group of the Ground Couscous (*Phalanger gymnotis*); along with the Golden-bellied Water Rat, this is an animal that is rather rare to encounter in zoos. Other creatures on display here include the Brush-tailed Bettong (*Bettongia penicillata*) and two pairs of newcomers, Sugar Gliders (*Petaurus breviceps*), that had reproduced with success by late 2013. In this Australian exhibit, the Eastern Quoll (*Dasyurus viverrinus*) is also a species to note. Once again, the zoo contributed with successful breeding to the population of likely non-hybrid Lesser Mouse Lemurs (*Microcebus murinus*). In Ring-tailed Lemurs (*Lemur catta*), two animals were reared with success. Black Lemurs (*Eulemur macaco macaco*) also continued the previous balance with two animals produced. With Red-fronted Lemurs (*Eulemur rufus*), the pair was completed with success after the death of the breeding female. On the other hand, a dead-born animal was recorded as regards the other pair. Sad development occurred in Red Ruffed Lemurs (*Varecia rubra*), where the female died after a complicated birth. Old World primates moved in the course of the year into a new building called African Primate House. In Callitrichids, we are approaching the end of the life span in some breeding animals. Fully functional are the groups of Silvery Marmosets (*Callithrix argentata*) and, so far, Black-eared Marmosets (*Callithrix penicillata*). The same applies to Golden-handed Tamarins (*Saguinus midas*). For the Pygmy Marmoset (*Callithrix pygmaea niveiventris*), deadborn infants were seen so far as regards the newly completed pair. For this species, our plans

are to work with more than just one family group. Bearded Emperor Tamarins (*Saguinus imperator subgriseus*) currently undergo stagnation, and Golden Lion Tamarins (*Leontopithecus rosalia*) are another problematic species in terms of population management.

As for the zoo's established and very well performing species, Snow Leopard (*Uncia uncia*), none of the females was put to breed in 2013 since the numbers in this year are reaching the recommended size of the population. Very important was the Jihlava's breeding success in Sumatran Tigers (*Panthera tigris sumatrae*) after a 20-year break. The key is particularly the successful reproduction of a very old male, who is rather under-represented in the population. The stock of small felines recorded some success with Pallas's Cats (*Otocolobus manul*) producing a total of three cubs (0.3) that however all died during the process of rearing. Litters were seen in Servals (*Leptailurus serval*) and Caracals (*Caracal caracal*). For Gordon's Wildcats (*Felis silvestris gordonii*), one of the two young adult females bred in Jihlava reproduced, but no offspring was reared. With however this being the first-ever birth for this female, it is hoped that the animal would be a promise for the future. A new carnivore in a new exhibit – this is the case of the Arabian Striped Hyena (*Hyaena hyaena sultana*).

Breeding effort have continued with success in Northern Luzon Giant Cloud Rats (*Phloeomys pallidus*), where the zoo ranks among the world's most important breeders of this species. On the other hand, no success has still been seen in the Sulawesi Babirusa (*Babyrousa celebensis*). Needless to say, chances are very small with the existing animals. Similarly problematic is the joining in the Pygmy Hippopotamus (*Hexaprotodon liberiensis*), where the old age of the male is the biggest limit.

A major new exhibit in Jihlava became the giraffe house. Inside the building, three male giraffes found the home: two males of the Rothschild's Giraffe (*Giraffa camelopardalis rothschildi*) and one male of the Reticulated Giraffe (*Giraffa camelopardalis reticulata*), the latter planned to become a future breeding male. The house is also a place for several other species that were not present in Jihlava any earlier. Into the atrium, we placed Arabian Sand Cats (*Felis margarita harrisoni*) and Fennecs (*Vulpes zerda*), while the nocturnal exhibits were stocked with new species – Senegal Galagos (*Galago senegalensis*), for which a male duo was received to start with, Small-eared Galagos (*Otolemur garnetti*), and Small-toothed Rock Hyraxes (*Heterohyrax brucei*). In addition to these newcomers, animals put on display included a part of the Rodriguez Flying Fox (*Pteropus rodricensis*) breeding colony, Greater Egyptian Jerboas (*Jaculus orientalis*), Long-eared Hedgehogs (*Hemiechinus aureus*), and Four-toed Hedgehogs (*Atelerix albiventris*).

The period described here can be described as the most challenging year throughout Jihlava history due to the need of large amounts of animals transferred, both within the zoo and from other institutions, but also because of the need to supply much larger quantities of voluminous feed-stuffs.

VÝŽIVA ZVÍŘAT ANIMAL NUTRITION

Rok 2013 byl rokem velkých změn a mnoha novinek. V souvislosti s otevřením několika nových pavilonů přišlo do zoo mnoho nových druhů zvířat, pro která bylo nutno vytvořit řadu nových krmných norem.

Stejně jako v předchozích letech se hledaly nové zdroje krmiv, které by zkvalitnily výživu zvířat a zároveň minimalizovaly náklady. Především bylo potřeba zajistit krmení pro řadu nových druhů, jako jsou například loriové, myši bobří, hyeny, fenci, kunovci, kuskusové a řada dalších. Velice zajímavá je kupříkladu potrava myši bobřích, neboť v ní hraje velice významnou roli živočišná složka, přestože patří mezi hlodavce. Z Antverp nám byla zaslána krmná dávka, která obsahovala kousky jablek, banánu a mrkve, dále pak natvrdo vařená vejce, rýži, mleté maso, krevety a střídavě pak ryby, mořské bezobratlé, moučné červy a semena slunečnice. Ukázalo se však, že myši bobří zkonsumují prakticky cokoli, a tak momentálně dostávají i myši a malé potkany, veškerý hmyz, mořské ryby, kuřecí maso, králíčata a dokonce i naporcovaného králíka, kterého pečlivě oberou až na kost.

Za rok 2013 jsme za krmiva vynaložili celkem 3 509 342,30 Kč. Největším oříškem v oblasti výživy však byla krmná dávka pro žirafy. Žirafy jsou potravní specialisti a zajistit jim přísun všech potřebných živin ve správném poměru není jednoduché. Velice úzce jsme v této věci spolupracovali se Zoo Dvůr Králové, jejíž pracovníci nám poskytli krmnou dávku (viz tabulka) a konzultovali s námi případné problémy. Krmnou dávku ze Zoo Dvůr Králové jsme ve větší míře zachovali, nějaké změny jsme nicméně provedli.

Denní krmná dávka pro žirafy

Granule ZOO A v kg	3,5
Granule Mzuri v kg	1,5
Granule Browser v kg	0,75
Vojtěška granulovaná v kg	1,25 (zimní)/ 0–0,63 (letní)
Zelenina + ovoce (2:1) v kg	3
Minerální liz	ad libitum
Okus	ad libitum
Objemové krmivo (seno luční a vojtěškové, v létě zelené krmivo a vojtěška)	ad libitum
Směs v g	
Ovesné vločky	250
Lněné semínko	200
Pšeničné otruby	250
Sušené mléko	125
Byliny (sušená kopřiva)	50
Glukopur	60
Vitamix S4 plus	50
Sójová mouka	80
Krmný vápenec	50
Dubová kůra (při průjmu)	80
Uniruminal	30
Lactiferm	5

Našli jsme nový zdroj granulí Zoo A. V této problematice se angažoval především chovatel Martin Slepica, který s novým dodavatelem konzultoval jejich skladbu. Postupně tak byly vytvořeny nové granule Zoo A, díky čemuž bylo možno z původní krmné dávky vyřadit granule Browser a Vitamix S4 plus. Dále byl nahrazen minerální liz s obsahem selenu běžným minerálním lizem, neboť nové granule Zoo A obsahují selen v mnohem lépe využitelné organické formě. Z dalších změn lze uvést vyřazení glukopuru z krmné dávky a nahrazení sojové mouky extrudovaným sójovým šrotem. Specialitou naší krmné dávky pro žirafy je vojtěšková senáž. Toto krmivo dostávají žirafy v zimním období v množství 8–10 kg/kus jako náhražku za letní zelené krmivo, přičemž přechod z letního na senáž a opačně probíhá postupně. Díky vojtěškové senáži jsme mohli z krmné dávky vypustit granulovanou vojtěšku. Jako kloubní výživový doplněk dostávají naše žirafy přípravek Gelapony Arthro, a to vždy po dobu dvou měsíců s následnou tříměsíční pauzou.

Michaela Eliášová

Krmení se rozváží na jednotlivé úseky.

Summary:

Last year was one full of news. In addition to keeping on searching new sources, partly in an effort to improve the nutrition of our animals while minimising costs, as in previous years, we particularly had to provide feedstuffs for a number of new species brought into the zoo in connection with the opening of several new houses, these including, for instance, lorikeets, golden-bellied water rats, hyenas, fennecs, quolls, cuscuses and many others. A very interesting example is the food of the Golden-bellied Water Rat because of the key role the animal component plays. The greatest challenge in the field of nutrition, however, was the ration for giraffes. These dietary specialists are a challenge in that providing the supply of all the necessary nutrients in the right proportions to them is not easy. To this end, we were closely cooperating with Dvůr Králové Zoo, their staff sharing with us the local giraffe diet (see table), consulting any problems. While maintaining Dvůr Králové ration to the major extent, some changes were still made. This issue was primarily addressed by Martin Slepica, Jihlava animal keeper, who in collaboration with the new pellet vendor participated in the development of the new formula to better meet the nutritional demands of our giraffes.

SEZNAM ZVÍŘAT V ZOO JIHLAVA

JIHLAVA ZOO ANIMAL INVENTORY

RDB – Červená kniha ohrožených zvířat (Red Data Books)
EEP – Evropské záchovné programy (European Endangered Species Program)
ESB – Evropské plemenné knihy (European Studbook)
ISB – Mezinárodní plemenné knihy (International Studbook)

SAVCI (<i>Mammalia</i>)	stav k 1.1.2013	příchod Arrival	odchod Departure	odchov Birth	deponace Loan out	stav k 31.12.2013	RDB	EEP	ESB	ISB
aguti zlatý <i>Dasyprocta leporina</i>	0.1					0.1	●			
babirusa celebeská <i>Babirusa celebensis</i>	1.1					1.1	●	●		●
bodlín bezocasý <i>Tenrec ecaudatus</i>	0.1						●			
daman stepní <i>Heterohyrax brucei</i>		1.1				1.1	●		●	
dikobraz srstnatonosý <i>Hystrix indica</i>		2.2	1.1			1.1	●			
fenek <i>Vulpes zerda</i>		1.1				1.1	●		●	
gibon zlatolící <i>Nomascus gabriellae</i>	4.2			0.0.1		4.2.1	●	●		●
guanako <i>Lama guanicoe</i>	1.4			1.1		2.4	●			
hrošík liberijský <i>Choreopsis liberiensis</i>	1.2					1.2	●	●		●
hyena žíhaná <i>Hyaena hyaena sultana</i>		1.1				1.1	●		●	
chvostan bělolící <i>Pithecia pithecia</i>	4.1		1.0	0.0.1		3.1.1	●	●		
irbis <i>Uncia uncia</i>	4.4				2.2	4.3	●	●		●
ježek bělobřichý <i>Atelerix albiventris</i>	2.2			4.3	4.3	5.3	●			
ježek ušatý <i>Hemiechinus auritus</i>	3.2	1.1	1.0	1.3	3.0	1.3	●			
kalimiko <i>Callimico goeldii</i>	2.2				2.1	0.1	●	●		●
kaloň rodriguezský <i>Pteropus rodricensis</i>	6.12			0.3		5.11	●	●		●
kapybara <i>Hydrochaeris hydrochaeris</i>	1.2			3.3		3.5	●			
karakal <i>Caracal caracal</i>	3.2		2.1	1.2	1.0	2.3	●			●
klokan rudý <i>Macropus rufus</i>	1.3	1.0			1.1	1.3	●		●	
klokánek králikovitý <i>Bettongia penicillata</i>		1.0				1.0	●	●		
kočka arabská <i>Felis silvestris gordonii</i>	3.7					3.3	●			●
kočka bažinná <i>Felis chaus</i>	1.1					1.1	●			
kočka evropská <i>Felis silvestris silvestris</i>	3.1		1.0		1.3	2.1	●			
kočka krátkouchá <i>Prionailurus bengalensis euptilura</i>	0.1				1.1	0.1	●			
kočka pouštní <i>Felis margarita harrisoni</i>		1.1				1.1	●	●		●
kočka slaništní <i>Oncifelis geoffroyi</i>	3.2					3.1	●	●		
kočkodan Campbellův <i>Cercopithecus campbelli</i>	1.1.1					1.1.1	●			
komba Garnettova <i>Otolemur garnettii</i>		1.0				1.0	●			
komba ušatá <i>Galago senegalensis</i>		2.0				2.0	●			
kosman běločelý <i>Callithrix geoffroyi</i>	1.5			1.0	1.2	1.3	●	●		
kosman černovousý <i>Callithrix penicillata</i>	2.4		1.2	1.1	1.2	2.2	●			
kosman stříbřitý <i>Mico argentatus</i>	6.2		4.0	0.0.2	2.0	1.2.2	●		●	
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	4.1				1.2	4.1	●			
kosman zakrslý <i>Callithrix pygmaea pygmaea</i>	2.1					1.1	●			
koza domácí – kamerunská <i>Capra hircus</i>	7.18		1.6	10.12		3.15				
králík domácí <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	0.1									
králík domácí – český strakáč <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	1.0					1.0				

	stav k 1.1.2013	příchod Arrival	odchod Departure	odchov Birth	deponace Loan out	stav k 31.12.2013	RDB	EEP	ESB	ISB
králík domácí – činčila malá <i>Oryctolagus cuniculus v. edulis</i>	0.1					0.1				
krysa obláčková <i>Phloeomys pallidus</i>	5.5.1		1.0	3.2	2.3	7.7	●		●	
kůň domácí – pony <i>Equus caballus</i>	1.6					1.6				
kunovec tečkovaný <i>Dasyurus viverrinus</i>		1.3				1.2	●			
kuskus pozemní <i>Strigocuscus gymnotis</i>		1.3		1.0		2.3	●		●	
lemur černý <i>Eulemur macaco</i>	5.2		3.0	2.0	4.0	4.2	●	●		●
lemur kata <i>Lemur catta</i>	5.8		4.2	0.0.2	6.11	16.2	●		●	
lemur rudočelý <i>Eulemur rufus</i>	2.2				3.3	2.2	●		●	
lenochod dvouprstý <i>Choloepus didactylus</i>	1.1					1.0	●		●	
levhart cejlonský <i>Panthera pardus kotiya</i>	4.0				1.0	4.0	●	●		●
levhart perský <i>Panthera pardus saxicolor</i>	1.2					1.2	●	●		●
lvíček zlatý <i>Leontopithecus rosalia</i>	2.2					2.2	●	●		●
makak tonkeánský <i>Macaca tonkeana</i>	1.1					0.1	●			
maki trpasličí <i>Microcebus murinus</i>	3.5			4.0	1.0	7.5	●		●	●
malpa hnědá <i>Cebus apella</i>	1.1.1					1.1.1	●			
mangabej černý <i>Lophocebus atterimus</i>	2.0					2.0	●		●	
mangusta žíhaná <i>Mungos mungo</i>	4.1		2.0		8.2	1.1	●			
manul <i>Otocolobus manul</i>	4.1		2.0		2.0	2.1	●	●		●
mara stepní <i>Dolichotis patagonum</i>	1.1					1.1	●			
margay <i>Leopardus wiedii</i>	1.0					1.0	●	●		
medvěd malajský <i>Helarctos malayanus</i>	1.1					1.1	●		●	
morče divoké <i>Cavia aperea</i>	2.2	1.1			1.0	1.1	●			
myš bobří <i>Hydromys chrysogaster</i>		1.1		0.0.10		0.1.10	●			
mýval severní <i>Procyon lotor</i>	1.0					1.0	●			
nosál červený <i>Nasua nasua</i>	1.2					1.2	●			
outloň malý <i>Nycticebus pygmaeus</i>	4.3					2.1	●	●		●
ovce domácí – valašská <i>Ovis aries aries</i>	1.7			2.3		1.8				
panda červená <i>Ailurus fulgens fulgens</i>	1.0					1.1	●	●		●
psoun prériový <i>Cynomys ludovicianus</i>	0.0.6					0.0.6	●			
rys červený <i>Lynx rufus</i>	1.0					1.0	●			
rys ostrovid <i>Lynx lynx</i>	1.0					1.1	●		●	
serval <i>Leptailurus serval</i>	1.1			0.0.3		1.1.3	●			
surikata <i>Suricata suricatta</i>	5.5.3		3.3	0.0.1	2.1	2.1.3	●			
tamarin pinčí <i>Saguinus oedipus</i>	1.1.3				2.1	1.1.3	●	●		●
tamarin tmavohřbetý Graelsův <i>Saguinus nigricollis graellsii</i>	2.2.2				1.1	2.2.2	●			
tamarin vousatý <i>Saguinus imperator subgriseescens</i>	5.5		3.1		5.3	2.4	●	●		●
tamarin žlutoruký <i>Saguinus midas</i>	2.2.1			0.0.2		2.1.3	●		●	
tana severní <i>Tupaia belangeri</i>	3.8	2.0	1.4	4.7	2.3.2	6.9	●			
tapír jihoamerický <i>Tapirus terrestris</i>	1.3				2.1	1.2	●	●		
tarbík velký <i>Jaculus orientalis</i>	2.3					1.2	●			
tuleň obecný <i>Phoca vitulina</i>	1.2					1.2	●			
tygr sumaterský <i>Panthera tigris sumatrae</i>	1.1			0.1		1.2	●	●		●
vakoveverka létavá <i>Petaurus breviceps</i>		2.2		0.0.2		2.2.2	●			
vari červený <i>Varecia rubra</i>	2.2					2.2	●	●		●
vydra malá <i>Amblyonyx cinerea</i>	2.1			1.0		3.1	●	●		●
zebra damarská <i>Equus quagga burchelli</i>	0.2			1.0	2.0	1.2	●			
žirafa Rothschildova <i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>		2.0				2.0	●	●		
žirafa síťovaná <i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>		1.0				1.0	●	●		

PTÁCI (Aves)

	stav k 1.1.2013	příchod Arrival	odchod Departure	odchov Birth	deponace Loan out	stav k 31.12.2013	RDB	EEP	ESB	ISB
alexandr velký <i>Psittacula eupatria</i>	1.1.2					1.1.2	●			
amazoňan vínorudý <i>Amazona vinacea</i>	1.0					1.0	●			
ara hyacintový <i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	3.1		1.1			2.0	●	●		
ara vojenský <i>Ara militaris mexicana</i>	1.1					1.0	●		●	●
aratinga červenoskrvný <i>Aratinga mitrata mitrata</i>	1.1					1.1	●			
berneška bělolící <i>Branta leucopsis</i>	1.1.1					1.1.1	●			
berneška havajská <i>Branta sandvicensis</i>	1.2			0.0.2		1.1.2	●			
drozd černoprsý <i>Turdus dissimilis</i>	1.1					1.1	●			
emu hnědý <i>Dromaius novaehollandiae</i>		1.0				1.0	●			
holub domácí <i>Columba livia f. domestica</i>	1.1					1.0				
holub domácí – benešovský bílý <i>Columba livia f. domestica</i>	1.1	1.1		0.0.1		1.1.1				
holub zelenokřídlý <i>Chalcophaps indica indica</i>	1.1					1.1	●			
husa sněžní <i>Anser caerulescens</i>	1.1					1.1	●			
husa tibetská <i>Anser indicus</i>	1.1.3					1.0.3	●			
husa velká <i>Anser anser</i>	2.2.7			0.0.8		2.2.9	●			
husice egyptská <i>Alopochen aegyptiacus</i>	1.1					1.1	●			
husice liščí <i>Tadorna tadorna</i>	0.1						●			
husice magelánská <i>Chloephaga picta</i>	2.2		1.1	3.1		4.1	●			
husice rezavá <i>Tadorna ferruginea</i>	2.1						●			
husička vdovka <i>Dendrocygna viduata</i>	0.0.3					0.0.3	●			
jeřáb mandžuský <i>Grus japonensis</i>	1.1					1.1	●	●		●
jeřáb panenský <i>Anthropoides virgo</i>	1.1					1.1	●			
kakadu palmový <i>Probosciger aterrimus</i>	3.1					3.1	●	●		
kasuár přílbový <i>Casuarius casuarius</i>		1.0				1.0	●		●	
korela chocholatá <i>Nymphicus hollandicus</i>	1.1.7			0.0.3		1.1.3	●			
kur domácí – bantamka <i>Gallus gallus f. domestica</i>	3.4					2.4				
kur domácí – kočinka <i>Gallus gallus f. domestica</i>	3.10			0.0.5		3.6.5				
kur domácí – liliputka <i>Gallus gallus f. domestica</i>	1.2	1.0				2.2				
labuť černá <i>Cygnus atratus</i>	1.1					1.1	●			
ledňák obrovský <i>Dacelo novaeguineae</i>	1.1	1.0				1.1	●			
lori mnohobarvý horský <i>Trichoglossus haematodus moluccanus</i>		1.3				1.3	●			
lori tříbarvý papuánský <i>Lorius lory erythrothorax</i>		1.1				1.1	●			
morčák velký <i>Mergus merganser</i>	0.1						●			
nandu Darwinův <i>Pterocnemia pennata pennata</i>	1.1					1.1	●		●	
nandu pampový <i>Rhea americana</i>	1.1					1.2	●			
orel bělohlavý <i>Haliaeetus leucocephalus</i>	0.1					0.1	●			
orel mořský <i>Haliaeetus albicilla</i>	1.1				1.0	1.1	●	●		
papoušek vlnkovaný <i>Melopsittacus undulatus</i>	0.0.8			0.0.21		0.0.13	●			
páv korunkatý <i>Pavo cristatus</i>	2.4		1.1	0.0.3		1.3.3	●			
pelikán bílý <i>Pelecanus onocrotalus</i>	5.1					5.1	●			
perlička domácí <i>Numida meleagris f. domestica</i>	0.0.4					0.0.3				
plameňák růžový <i>Phoenicopterus ruber roseus</i>	28.18.8			0.0.7	6.7.16	28.18.15	●			
pštros dvouprstý <i>Struthio camelus</i>	1.0					1.2	●			
rosela pestrá <i>Platycercus eximius</i>	1.1.1					1.0	●			
rýžovník šedý <i>Padda oryzivora</i>	1.0.16					1.0.6	●			
satyr Temminckův <i>Tragopan temminckii</i>	1.1		1.1		1.1		●			
seriema rudozobá <i>Cariama cristata</i>	1.2			0.0.1		1.1.1	●			

	stav k 1.1.2013	příchod Arrival	odchod Departure	odchov Birth	deponace Loan out	stav k 31.12.2013	RDB	EEP	ESB	ISB
sýček obecný <i>Athene noctua</i>	1.1.2			0.0.2		1.1	●			
výřeček malý <i>Otus scops</i>	1.1					0.1	●			
zrzhlávka rudozobá <i>Netta rufina</i>	0.2					0.1	●			

PLAZI (*Reptilia*)

agama kočičinská <i>Physignathus cocincinus</i>	1.2					1.2				
bazilišek páskovaný <i>Basiliscus vittatus</i>	3.2					2.1				
bazilišek zelený <i>Basiliscus plumifrons</i>	1.1					1.0				
felzuma madagaskarská <i>Phelsuma madagascariensis grandis</i>	0.0.1						●			
gekon obrovský <i>Gekko gecko</i>	1.1					1.1				
gekončík noční <i>Eublepharis macularius</i>	2.3	1.2		0.0.1		3.5				
hroznýš psohlavý <i>Sanzinia madagascariensis</i>	3.3.1				5.5	3.2.1	●		●	
hroznýšovec jamajský <i>Epicrates subflavus</i>	2.1				1.2.22	2.1	●	●		
hroznýšovec portorický <i>Epicrates inornatus</i>	4.2		1.1			3.3	●			
korálovka <i>Lampropeltis blairi</i>	2.2		1.1	1.1	1.1	1.1				
korálovka sedlatá sinaloaská <i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	3.3			0.0.2		3.2				
korovec jedovatý <i>Heloderma suspectum suspectum</i>	2.4.2					2.4.2	●	●		●
krajta vodní <i>Liasis savuensis</i>	1.2					1.2			●	
krajta hnědohlavá <i>Aspidites ramsayi</i>	1.1					1.1	●			
krokodýl čelnatý <i>Osteolaemus tetraspis</i>	1.1		1.1		1.1.2		●		●	
leguán kubánský <i>Cyclura nubila nubila</i>	1.1					1.1	●			●
leguán zelený <i>Iguana iguana</i>	1.0					1.0				
leguánek modrý <i>Sceloporus cyanogenys</i>	2.3.10			0.0.15		2.3.15				
leiocefalus kýlnatý <i>Leiocephalus carinatus</i>	2.2		1.0	0.0.4		1.1.4				
pagekon řasnatý <i>Rhacodactylus ciliatus</i>	1.0					1.2				
scink ostnitý <i>Egernia cunninghami</i>	1.1					1.1				
scink šalomounský <i>Corucia zebrata</i>	4.1.1		1.0	0.0.2	1.0	3.2.3				
tilikva scinkovitá <i>Tiliqua scincoides chimaerea</i>	1.1				1.1	1.1				
trnorep skalní <i>Uromastyx acanthinura</i>	0.0.6					0.0.4	●			
užovka červená <i>Pantherophis guttatus</i>	0.0.5			0.0.20		0.0.5				
užovka červenohlavá <i>Orthriophis moellendorfi moellendorfi</i>	3.7.5			0.0.6	5.2.8	3.6.2				
užovka domácí <i>Lamprophis fuliginosus</i>	0.0.1					0.0.1				
želva ostruhatá <i>Centrochelys sulcata</i>	3.2					3.2	●			
želva tlustohrdlá <i>Siebenrockiella crassicollis</i>	2.2.2	1.0				3.2.2	●		●	
želva zelenavá <i>Testudo hermanni hermanni</i>	1.3		1.3		1.3		●			
želva žlutohnědá <i>Testudo graeca</i>	3.0.5					3.0.5	●			

STAVY ZVÍŘAT 2013/Census of animals 2013

třída	druhy/species		jedinci/specimens	
	1. 1. 2013	31. 12. 2013	1. 1. 2013	31. 12. 2013
Plazi (Reptilia)	31	28	142	137
Ptáci (Aves)	46	46	222	219
Savci (Mammalia)	71	83	347	359
Bezobratlí (Invertebrata)	2	4	5	16
Obojživelníci (Amphibia)	5	7	25	20
Ryby (Pisces)	30	27	476	339
Celkem (Total)	185	195	1217	1090

NEJSTARŠÍ ZÍSKANÍ JEDINCI

	věk (roky)	příchod	narozeno
krokodýl čelnatý (Osteolaemus tetraspis)	38	12. 7. 1982	1. 1. 1975
krokodýl čelnatý (Osteolaemus tetraspis)	38	12. 7. 1982	1. 1. 1975
gibon zlatolící (Nomascus gabriellae)	30	20. 12. 1989	1. 1. 1983
hrošík liberijský (Hexaprotodon liberiensis)	28	1. 12. 1986	15. 10. 1985
hroznýšovec portorický (Epicrates inornatus)	24	1. 11. 1989	1. 1. 1989
hroznýšovec portorický (Epicrates inornatus)	24	1. 11. 1989	1. 1. 1989
kůň domácí – pony (Equus caballus)	22	6. 4. 1991	6. 4. 1991
berneška bělolící (Branta leucopsis)	20	1. 6. 1993	1. 6. 1993
husa tibetská (Anser indicus)	18	8. 7. 1994	1. 5. 1993
makak tonkeánský (Macaca tonkeana)	18	9. 1. 1995	9. 1. 1995

Husa tibetská je jednou z nejstarších obyvatel jihlavské zoo.

PŘEHLED VETERINÁRNÍ ČINNOSTI

VETERINARY SERVICE

MVDr. Michael Horský

Vyšetření zvířete/ Examination of the animal	332
Léčba zvířete/Treatment of the animal	132
Imobilizace zvířete s léčbou/Imobilisation of the animal and treatment	28
RTG vyšetření/RTG Examination	8
Odčervení skupiny/Worming of the group of animals	44
Odčervení zvířete/Animal worming	52
Vakcinace/Vaccination	102
Injekční aplikace léčiva/Injecting drug	68
Chirurgické ošetření/Surgical treatment	12
Korekce paznehtů a kopyt/Correction hooves	12
Dezinfekce, dezinfekce, deratizace/Disinfection, Disinsection, Deratization	42
Asanace výběhu a ubikace/Sanitation of exposure and quarters	32
Odběr vzorků na vyšetření SVÚ/Sampling for testing	176
Úprava krmné dávky/Ration treatment	48
Aplikace mikročipu/ Microchip application	52

Vakcinace mladých irbisů (Uncia uncia)

SPOLUPRÁCE ZOO JIHLAVA NA VĚDECKOVÝZKUMNÉ ČINNOSTI COOPERATION ON SCIENCE AND RESEARCH

Protože zoologické zahrady chovají řadu velmi zajímavých, unikátních a nedokonale poznávaných zvířat, měla by se každá moderní zoologická zahrada zapojit do vědecké činnosti. Tato činnost může spočívat ve vědeckém výzkumu uskutečňovaném zaměstnanci zoologické zahrady, odbornými konzultacemi či školením středoškolských a vysokoškolských studentů, nebo umožněním vědecké práce studentům či odborníkům z různých výzkumných institucí (univerzity, ústavy Akademie věd ČR, muzea, EAZA, apod.), často s aktivním zapojením zaměstnanců zoologické zahrady. Jihlavská zoo je dlouhodobě aktivní ve všech těchto bodech vědecké činnosti a je tak etablována jako spolupracující zoologická zahrada se zaměřením především na kočkovité šelmy, primáty a drobné savce.

Také v průběhu roku proběhla řada konzultací se studenty v rámci jejich diplomových, bakalářských nebo ročníkových prací. Zoo Jihlava rovněž pro tyto účely poskytuje materiál pro studentské práce. Jedná se o shromažďování vzorků trusu malých koček pro monitoring toxoplasmózy, dále pak sběr a konzervace trusu koček arabských (*Felis silvestris gordonii*) pro genetickou analýzu procesu domestikace kočky ve spolupráci s IZW Berlin, jmenovitě s Jenifer Ringleb. Sběr trusu k analýze hladiny hormonů gibbonů rodu *Nomascus* pak byl poskytován Ing. Petře Bolechové pro její doktorskou práci na FAPPZ ČZU v Praze. Na základě výsledků této práce byla zpracována metodika detekce pohlavního cyklu u samic těchto gibbonů, u mladých jedinců se jedná o spolehlivou detekci pohlaví. Tuto metodu lze dobře využít zejména u zvířat chovaných ve větších přírodních expozicích, případně na ostrovech. V těchto případech je mnohdy problém dostat se ke zvířatům na malou vzdálenost a následně prohlédnout jejich zevní genitálie.

Jihlavská zoo se v roce 2013 podílela na několika odborných projektech:

Sledování zbarvení tapíra jihoamerického (*Tapirus terrestris*) během ontogenetického vývoje (ve spolupráci s RNDr. Janem Robovským, Ph.D. – PŘF JU, České Budějovice). Mladí tapíři jsou pruhatí, popř. skvrnití na určitých partiích těla, během svého života se promění v podstatě v jednobarevné hnědé zvíře. Je poněkud paradoxní, že pro tohoto relativně běžně chovaného tapíra není změna zbarvení (jak se děje, kdy dojde k proměně) detailně popsána. Jihlavská zoo se s velmi aktivním přístupem ošetřovatele Pavla Hájka připojila ke sledování této problematiky v rámci Unie českých a slovenských zoologických zahrad; zhodnocení dat je očekáváno v roce 2014.

Zhodnocení genetické variability outloně malého (*Nycticebus pygmaeus*) v evropských zoologických zahradách (ve spolupráci s RNDr. Janem Robovským, Ph.D., Mgr. Ludmilou Pohlovou, Mgr. Veronikou Roubovou – PŘF JU, České Budějovice). Tento druh se v lidské péči množí v omezené míře, proto se nabízí nalézt vysvětlení v chovných podmínkách nebo komplikovanou povahou chovu (může jít o komplex tzv. kryptických druhů). Iniciátorem tohoto hodnocení je jihlavská zoo, konkrétně Ing. Jan Vašák a externě Ing. Jana Vašáková. Genetické zhodnocení prokázalo dvě svébytné genetické linie v evropském chovu outloně malého, tyto linie se ale prakticky nekříží, a proto se zdá, že za ne

zcela úspěšným chovem stojí patrně chovatelské podmínky. Nicméně náš výzkum ukazuje na vhodnost samostatného chovu obou rozpoznávaných linií, publikování dat je očekáváno v roce 2014.

Posouzení morfologické variability kočkodana ďamďama (ve spolupráci s RNDr. Janem Robovským, Ph.D. – PŘF JU, České Budějovice). Kočkodan ďamďam (*Chlorocebus djamdjamentis*) je vzácný etiopský endemit, který byl chován, pokud je známo, jen v jihlavské zoo. Přestože chov zkolaboval a není nyní tento druh chován v žádné zoo, v jihlavské zoo slouží uhynulá zvířata dodatečně k dokumentaci morfologie a variability u tohoto velmi specializovaného druhu (je například bambusožravý). Vyhodnocení morfologických dat je očekáváno v roce 2014, ve spolupráci s Ing. Janem Vašákem a RNDr. Peterem Luptákem (Zoo Bojnice). V minulém roce byla vyhodnocena genetická stránka tohoto druhu i na základě vzorků poskytnutých z jihlavské Zoo (University of Oslo).

Posouzení exteriérové variability a biologie krysy obláčkové (*Phloeomys pallidus*) (ve spolupráci s RNDr. Janem Robovským, Ph.D., Mgr. Marií Voldřichovou, Mgr. Veronikou Roubovou – PŘF JU, České Budějovice). Málo známá filipínská endemická krysa obláčková vykazuje nápadnou variabilitu ve zbarvení, jejíž vyhodnocení proběhne v roce 2014. Kromě jihlavské zoo se zúčastní i další chovné instituce v UCSZOO (Zoo Praha, Zoo Plzeň, Zoo Ostrava). Tuto variabilitu je třeba ošetřit i genetickým přístupem, ten se může použít i pro posouzení genetické unikátnosti tohoto druhu a i celého rodu. Cílem bude porovnat známé stránky biologie tohoto rodu s informacemi získanými chovem v lidské péči, v aktivní součinnosti s Ing. Janem Vašákem a Mgr. Michaelou Eliášovou.

Sledování možné sezónní výměny špiček růžků u žiraf (ve spolupráci s RNDr. Janem Robovským, Ph.D. – PŘF JU, České Budějovice). Před řadou let byla u žiraf na základě několika jedinců v pražské zoo popsána výměna špiček růžků, tedy něco podobného jako výměna parohů u jelenovitých, nicméně řada chovatelů žiraf má na tato pozorování rozdílný pohled. Ve spolupráce s většinou chovatelů žiraf v UCSZOO sledujeme každý měsíc špičky rohů u spolupracujících jedinců žiraf. Jihlavská zoo se k tomuto výzkumu připojila sledováním žiraf ošetřovatelem Martinem Slepícou. Pozorování bude zakončeno v polovině roku 2014, posléze přistoupíme k vyhodnocení.

Kromě těchto aktivit Zoo Jihlava poskytuje uhynulé jedince vzácných taxonů pro srovnávací účely do sbírek Národního muzea v Praze. Tato data slouží ke srovnávacím morfologickým a genetickým studiím, odhadu vlivu lidské péče na morfologické parametry divokých zvířat apod. Zoo Jihlava patří k nemnoha takto spolupracujícím zoologickým zahradám v rámci UCSZOO, materiál v Národním muzeu je zde uložen dlouhodobě a je k dispozici mnoha vědcům ze všech koutů světa.

Jan Vašák, Jan Robovský

Mládě tapíra jihoamerického (*Tapirus terrestris*) ve stáří 11 dnů...

... 3 a půl měsíce...

... a ve stáří 9 měsíců.

Outloň malý (*Nycticebus pygmaeus*)

Růžky na hlavě žiraf

Krasy obláčkové (*Phloeomys pallidus*) mohou být různě zbarvené.

Summary:

In addition to providing materials and consultations to secondary and university students, Jihlava was involved in the following projects:
Monitoring the colour of South American Tapirs (*Tapirus terrestris*) during ontogenetic development [cooperation: RNDr. Jan Robovský, Ph.D.; Faculty of Science, University of South Bohemia (FS USB), České Budějovice]
Assessment of genetic variability in the Pygmy Slow Loris (*Nycticebus pygmaeus*) in European zoos (in cooperation with RNDr. Jan Robovský, Ph.D., Mgr. Ludmila Pohlová, Mgr. Veronika Roubová; FS USB, České Budějovice)

Assessment of morphologic variability in the Bale Mountains Vervet (in cooperation with RNDr. Jan Robovský, Ph.D.; FS USB, České Budějovice)
Assessment of exterior variability and biology in the Northern Luzon Giant Cloud Rat (*Phloeomys pallidus*) (in cooperation with RNDr. Jan Robovský, Ph.D., Mgr. Marie Voldřichová, Mgr. Veronika Roubová; FS USB, České Budějovice)
Monitoring a possible seasonal replacement of horn tips in giraffes (in cooperation with RNDr. Jan Robovský, Ph.D., FS USB, České Budějovice)

VÝSTAVBA A ÚDRŽBA CONSTRUCTION AND MAINTENANCE

Jiří Zita

Vedoucí oddělení výstavby a údržby

Head of Construction and Maintenance Dpt.

Rok 2013 byl pro oddělení výstavby a údržby obzvláště náročný. Oddělení se stará o bezproblémový chod zoo – technické zabezpečení všech budov, venkovních i vnitřních expozic a přístupových cest, údržbu vodních ploch, zeleně i herních prvků.

Nový rok zahájily přípravy na otevření nové expozice Australská farma. Pracovníci oddělení se podíleli na estetickém doladění a vybavení vnitřních expozic nábytkem, parkosy a dalším zařízením podle návrhů designérů zoo. Venkovní prostor pro návštěvníky byl osazen lavicemi a židlemi, terasu farmy doplnily květinové truhlíky a další předměty. U vchodu do celé expozice byla vztyčena dřevěná brána se jménem farmy.

Naproti farmě byly rozmístěny dva stylové dřevěné stánky s plechovým opláštěním pro prodej rostlin a zmrzliny. Vedle nich jsou přístřešky pro konzumaci občerstvení. Rozdílné terénní úrovně pod nimi byly vyrovnány kamennými zídkami. Dalším expozičním celkem, na jehož dokončení se oddělení výstavby a údržby podílelo, byla Africká savana s pavilonem žiraf a afrických kopytníků. I zde byly osazovány parkosy, především do vnitřních expozic zvířat, stejně tak i další komponenty potřebné pro chov zvířat. Slavnostní otevření tohoto pavilonu, kterého se zúčastnili čelní představitelé města a významných sponzorů, ale i velké množství návštěvníků, vyžadovalo součinnost všech oddělení zoo, tedy i oddělení výstavby a údržby (především zajištění čistoty a údržby cest). Třetím objektem, který je součástí rozsáhlého projektu Zoo pěti kontinentů, který je financován z prostředků EU a města Jihlavy a byl uveden do provozu v podzimních měsících, byla expozice afrických primátů. Venkovní výběhy byly doplněny dalšími parkosy, kameny a pařezy.

Vzhledem k předpokládanému vyššímu zájmu veřejnosti o nově budované expozice bylo rozhodnuto posílit vybavení vstupu o další pokladnu. Tato pokladna zachovává vzhled již používaných dvou pokladen. Toto rozhodnutím se ukázalo jako prozíravé, protože vlivem hezkého počasí, ale i zájmu návštěvníků o nové objekty a především nová zvířata překonala Zoo Jihlava rekord v návštěvnosti.

Do provozu byl uveden i objekt nového veřejného WC, umístěného ve spodní části zahrady vedle občerstvení.

V průběhu roku byly předány zoo do užívání prostory i s pozemky, které se nacházejí v těsném sousedství továrny Modeta Style. Do objektu byla provedena nová přípojka plynu a také se zprovoznil topný systém včetně osazení nového plynové kotle. Tento objekt bude sloužit především jako zimoviště teplotně náročných druhů a chovatelské zázemí. Před objektem byla upravena zpevněná odstavňá plocha.

Z drobnějších úprav stojí za zmínku designové a zahradní úpravy v expozici Himálaj, kde byly upraveny a osázeny střechy nad vyhlídkami do expozic a vybudován himálajský „domeček“ před průzorem do výběhu pandy červené. Za pavilonem žiraf byl umístěn nový mrazicí box za účelem zamražení větví s listy na zimní období. Rovněž proběhla výměna výdřevy venkovních laviček rozmístěných po celé zahradě. V závěru roku byla kompletně demontována dřevěná věž pro tobogán, která již nesplňovala bezpečnost-

Rekonstrukce věže tobogánu na dětském hřišti

ní požadavky. Tu nahradí nová ocelovo-dřevěná konstrukce, dokončená bude v roce 2014.

Krátký výhled do roku 2014 ukazuje, že i v příštím roce čeká zoo mnoho stavebních aktivit. V první polovině roku bude zprovozněn pavilon Asie pro gibony a babirusy. V samotném srdci zahrady bude pokračovat výstavba nejrozsáhlejší a nejsložitější stavby celého projektu Zoo pěti kontinentů – Tropický pavilon.

Rád bych na závěr rovněž poděkoval celému kolektivu, který pracuje pod mým vedením.

Summary:

The team members' responsibility is making sure the zoo operations run as smoothly as possible by servicing exhibits, visitor paths, bodies of water, vegetation etc.

The year under this report was marked by the completion of new displays as part of the Zoo of Five Continents project. The zoo staff members were involved with adding items like dead trunks and plants into the exhibits of Australian Farm, African Savannah and African Primate House.

The project also covers Asian House and Tropical House, these located amidst the grounds. While Asian House has been completed, the outdoor gibbon exhibits to be ready in spring 2014, Tropical House, unique not only in terms of its outdoor design, but mainly the indoor arrangement, is the most complex structure.

Smooth visitor handling at the main entrance necessitated another ticket office, designed in the same style as the initial one. An important moment for the zoo operations was acquiring the building and land near the grounds. The structure will be used as breeding facilities behind the scenes. The slide tower is now undergoing refurbishment and will be completed by the start of the 2014 main season. Small, but significant in terms of exhibit design and aesthetics, modifications took place inside the Himalayas display, where planting tundra vegetation, using beds and the roofs above the viewing places, has lent the entire facility an alpine-like nature.

ZAHRADNICKÁ ČINNOST HORTICULTURE

Ing. Jiří Štorek
Vedoucí zahradnického úseku/Head of Gardening Dpt.

Velká část práce zahradnického oddělení byla v letošním roce úzce spojena s rozsáhlou výstavbou nových pavilonů a expozic. Kromě rutinních prací, jako je kompletní úklid, údržba zajišťující schůdnost a sjízdnost komunikací, údržba travnatých ploch, úklid spadaneho listí apod., se zahradnické oddělení podílelo spolu s ostatními odděleními zoologické zahrady na dokončovacích pracích především u expozic Australská farma, Africká savana a nového pavilonu afrických opic.

Expozice Australská farma byla doplněna výsadbou divokých hlohů a ibišků, malá zahrádka u expozice byla osázena trvalkami a bylinkami. Oplocení bylo doplněno vsazenými velkými suchými keři hlohů, aby bylo dosaženo dojmu trnité buše. Později byly ještě před pavilonem vybudovány kamenné zídky, které zajistily konečnou úpravu okolí nově vybudovaného obcerstvení.

V okolí nové expozice Africká savana a nového pavilonu opic byly rozmístěny dekorativní pařezy a vysázeny stepní druhy travin (*Pennisetum*, *Cortaderia*). Ve spolupráci s ostatními pracovníky údržby byly všechny nové expozice vybaveny novými parkosy (kmeny stromů).

V jarním období jsme vyčistili téměř všechna jezírka v zoo, která jsme osadili vodními rostlinami a vysadili jsme do nich okrasné rybičky (barevné karasy a zlaté jeseny).

Byly opraveny všechny proutěné ploty, především okolo zázemí zoo, a doplněny proutěné ploty u expozice kunovců. Byly pokáceny a odstraněny některé vzrostlé stromy, jejichž zdravotní stav nebo statické poměry hrozily nebezpečím

návštěvníkům. V rámci dotace z Ekologického fondu Statutárního města Jihlavy byly vysazeny stromy a keře z části jako náhrada za pokácené stromy, z části na doplnění stávajících výsadeb a nakonec jako rezerva pro náhradu starých ovocných stromů, jejichž životnost je omezena. Jednalo se o 5 kusů *Robinia x Margareta* (akát), 1 kus *Crataegus lavalleyi* (hloh), 1 kus *Gledisthia triacanthos* (dřezovec), 1 kus *Pyrus pyrifolia* Shon-Sho-u (okrasná hrušeň), 1 kus *Prunus sp.* (slivoň) a jako rezerva za staré ovocné stromy 5 kusů starých odrůd vysokokmenů jablek a 3 kusy starých odrůd vysokokmenů hrušní. Dále byl vysazen větší počet keřů (hlohů, trnek, hlohyní, skalníků apod.).

V průběhu léta byly doplňovány chybějící odpadkové koše, získané opravou vyřazených a rozmístěny plastové kontejnery na tříděný odpad (sklo, papír, plasty, komunální odpad). V expozici irbisů a pand červených byly dotvořeny a osázeny střešní přírodní zahrádky a doplněna zemní výsadba tak, aby bylo dosaženo dojmu vysokohorského prostředí. Použity byly vřesy, kapradiny, traviny, konifery, brusinky, vše doplněno kameny a dekorativním dřevem.

Byla odstraněna skládka spadaneho listí z blízkosti dětského hřiště, zajištěno „dřevořezání“ (výroba dřevěných soch ve spolupráci se Střední uměleckou školou grafickou z Jihlavy) a vytvořená díla rozmístěna po zoo. Podařilo se opravit a opatřit nátery lavičky a další zahradní nábytek, opatřit vysazené stromy ochranami proti vyvrácení a proti okusu jak vystavovanými zvířaty, tak „divokými“ hlodavci.

Všechna tato práce a řada dalších dennodenních drobných, ale důležitých úkonů, by nebyla možná bez úzké spolupráce se všemi ostatními zaměstnanci zoologické zahrady. Děkuji všem, kteří se s námi podíleli na zvýšení spokojenosti všech našich návštěvníků – především zahradníkům Elišce a Jardovi a věřím, že jsme se aspoň z části podíleli na letošní rekordní návštěvnosti.

Prostory himálajské expozice doplněné tundrovými rostlinami

Summary:

Much of the department's work this year was closely associated with the extensive construction of new houses and exhibits. In addition to the daily tasks, the team members participated in the finishing works concerning primarily the Australian exhibit, the giraffe house and the new primate house.

In the spring, almost all the ponds throughout the grounds were cleaned, planted with aquatic vegetation, and ornamental fish introduced in them. All the wicker-work fences were repaired and completed.

Felling and removal of some fully grown trees took place, this involving any tree with health or static conditions posing a danger to the visitor. On the other hand, new trees and shrubs were planted as part of the grant from the Environmental Fund of the City of Jihlava.

In the course of the summer season, missing trash cans and plastic containers for recycled waste were added throughout the grounds.

Natural roof vegetation areas were completed and planted along with greenery along the surface in the exhibits for snow leopards and red pandas so as to give the facilities look like alpine settings.

A pile of fallen tree leaves was removed from the vicinity of the children's playground. Wood-carving activities were arranged for and the resulting pieces of work placed throughout the grounds. The team also managed to fix and coat benches and other outdoor furniture and protect the planted trees from being uprooted as well as nibbled by the creatures on display or „wild-ranging“ rodents.

ÚČAST NA NÁRODNÍCH A MEZINÁRODNÍCH KONFERENCÍCH PARTICIPATION IN NATIONAL AND INTERNATIONAL CONFERENCES

EAZA Konference

Místo konání: Edinburgh (24.–28. září 2013)
Účast: Michaela Eliášová, Eliška Kubíková,
Jan Vašák

WAZA Konference

Místo konání: Disney's Animal Kingdom,
USA (13.–17. října 2013)
Účast: Hana Krejčová

Marketingová a vzdělávací komise UCSZOO

Místo konání: Zoo Ostrava (5.–7. listopadu
2013)

Účast: Pavla Jarošová, Kateřina Kosová,
Hana Krejčová, Eliška Kubíková – garant
vzdělávací komise za UCSZOO, Martin
Maláč, Radka Vaňková

Ekonomická komise UCSZOO

Místo konání: Jihlava (19.–20. března 2013)
Účast: Hana Krejčová, Hana Spudilová, Jana
Švantnerová

Místo konání: Hodonín (25.–26. září 2013)

Účast: Hana Krejčová, Hana Spudilová, Jana
Švantnerová

Komise výstavby UCSZOO

Místo konání: Podkrušnohorský zoopark Cho-
mutov (9.–11. října 2013)
Účast: Jiří Zita

Komise pro plazy a obojživelníky UCSZOO

Místo konání: Zoo Praha (23.–24. ledna
2013)

Účast: Marta Hudcová, Lubomíra Ševčíková

Komise pro ploutvonožce a ryby UCSZOO

Místo konání: Podkrušnohorský zoopark
Chomutov (9.–10. října 2013)

Účast: Pavel Hájek

Setkání komisí pro velké kočky, malé kočky, poloopice, kosmanovitě, lidoopy a starosvětské opice a gibony při UCSZOO

Místo konání: Zoo Jihlava (23.–26. dubna
2013)

Účast: zoologické oddělení

Summary:

Zoo staff participated in two international conferences in 2013:
EAZA Conference (Edinburgh zoo, Scotland), WAZA Conference (Disney's Animal Kingdom, USA)
and in several UCSZOO conferences in different zoos in Czech Republic.

Tuleň obecný (*Phoca vitulina*)

Kosman stříbřitý (*Mico argentatus*)

PRACOVNÍ VÝROČÍ V ROCE 2013

ANNIVERSARY OF STAFF

Lydie Trojanová
zoologické odd.
45 let v zoo

Helena Milostná
ekonomicko-
marketingové odd.
15 let v zoo

Petra Rodová
zoologické odd.
15 let v zoo

Marta Hudcová
zoologické odd.
10 let v zoo

Olena Kotíková
ekonomicko-
marketingové odd.
10 let v zoo

Bohumír Chytal
zoologické odd.
5 let v zoo

Naděžda Štumarová
ekonomicko-
marketingové odd.
5 let v zoo

Slavnostní otevření Australské farmy

Australian Farm opening celebration

Slavnostní otevření první stavby projektu Zoo pěti kontinentů Australská farma bylo spojeno s oslavou Dne Země (20. dubna), který se nesl v australském duchu.

Bohatý doprovodný program začal už dopoledne na jihlavském Masarykově náměstí koncertem Jardy Hypochondra s Divnou partou a velkou skákací show. U zoo stánku si zájemci mohli zakoupit vstupenky do zoo za zvýhodněné ceny.

Program pokračoval v areálu zoo. V 11 hodin se slavnostně otevřela brána nové expozice nazvané po českém cestovateli Josefu Polákovi. Návštěvníkům se představili zajímaví zvířecí obyvatelé. Součástí slavnosti byl australský program – hra na didgeridoo, klokaní hrátky, soutěže o ceny, stříhání ovcí nebo přednáška o Austrálii. Nechyběl ani prodej propagačních předmětů s australskou tématikou a sbírka hraček pro Fond ohrožených dětí Klokánek.

Summary:

On 20 April, the first exhibit out of the „Zoo of Five Continents“ series – Australian Farm – was formally launched, the event being supported by diverse activities taking place at Masaryk Square in the city, in addition to those underway in the zoo grounds.

Australskou farmu otevřeli náměstci primátora P. Pospíchal a R. Chloupek.

Děti si vyzkoušely obtížnou hru na didgeridoo.

Slavnostní otevření Africké savany

African Savannah formally opened

Ve středu 5. června probíhal v zoo Africký den. Návštěvníky čekal nevšední africký program – například módní přehlídka šatů z originálních afrických látek, speciality hmyzí kuchyně, malování na obličej nebo soutěže a hry nejen pro děti. Program vyvrcholil vystoupením studentů umělecké školy ze Zimbabwe plné písní, tanců a afrických rytmů. Ten den byla představena veřejnosti druhá stavba projektu „Zoo pěti kontinentů“ – Africká savana se svými novými obyvateli – žirafami a dalšími africkými savci.

Primátor města Jihlavy Jaroslav Vymazal společně s ředitelkou zoo musei odklidit seno od vchodu do pavilonu.

Vystoupení taneční skupiny IYASA všechny rozhybalo.

Summary:

African Savannah – this new exhibit was formally launched and introduced to the public on 5 June. The program to support this included, for example, a fashion show with clothing from native African fabrics, special insect cuisine, face painting or games and competitions designed not just for children to culminate in a show of art school students from Zimbabwe, full of songs, dances, and African rhythms.

Křtiny mláděte tygra sumaterského

Sumatran tiger naming party

Koncem března se v jihlavské zoo narodilo mládě tygra sumaterského. Tento poddruh se v Jihlavě podařilo rozmnožit po dlouhých dvaceti letech – to už si zaslouží pořádnou oslavu! Ve spolupráci s pořadatelem kulturního festivalu VYSOČINA FEST se nám podařilo domluvit pro slavné mládě neméně slavného kmotra. Stal se jím 11. července známý zpěvák, autor písní a držitel Zlatého slavíka Tomáš Klus. Křtiny proběhly pouze symbolicky bez přítomnosti mláděte. Jihlavská zoo se snaží o přirozené bezkontaktní chovy, kdy je z veterinárních a především ochranných důvodů omezena přítomnost lidí na minimum. Proto zůstala tygří slečna u matky. Na pódium ale dorazili náhradní „lidští“ tygři, kterým kmotr předal speciální dort ze syrového masa (pro opravdové tygry) a na oplátku od nich dostal plyšového tygra. Více než 4 000 návštěvníků koncertu také shlédlo promítání o tygrech sumaterských v jihlavské zoo. Malá tygří slečna dostala jméno Cinta („Činta“), což znamená v indonéském jazyce „láska“.

Slavný kmotr Tomáš Klus neméně slavné tygřičky Cinty

Summary:

Born in Jihlava after long twenty years, the Sumatran tiger cub was given a name on 11 July. The „godfather“ sponsoring the celebration, Tomáš Klus – a well-known singer and winner of the national „Golden Nightingale“ competition – named the young tiger „Chinta“, which come from Indonesian language and translates as „love“.

Malá africká konference a festival Doteky Afriky

Little African Conference and Touches of Africa festival

Tradiční, již 8. ročník Malé africké konference se letos poprvé spojil s 3. ročníkem festivalu Doteky Afriky, který pořádá režisér a fotograf Jan Svatoš s kameramankou Romi Strakovou. Výsledkem byl dvoudenní program (14. a 15. září) nabitý energickými hudebními vystoupeními, zajímavými workshopy a přednáškami odborníků i cestovatelů, pro které se Afrika stala životní vášní.

Záštitu nad akcí převzala emeritní velvyslankyně Gita Fuchsová a primátor města Jihlavy Jaroslav Vymazal. Mezi hlavní hosty patřil hudebník, textař a antropolog Michal Horáček, jež představil své zkušenosti z pobytu mezi kmenem Samburů nebo umělec Yaw Dela Botri, který do Jihlavy přiletěl až z Ghany.

Kromě zajímavých přednášek čekal účastníky festivalu i bohatý doprovodný program v africké vesnici Matongo – bubenické a taneční workshopy, soutěže a hry pro děti, pletení copánků, výroba triček a šperků, malování na obličej a v neposlední řadě i africký trh, kde byly k mání umělecké i praktické výrobky přímo z Afriky.

Summary:

Little African Conference combined in 2013 for the first time with the festival entitled Touches of Africa, thus producing a two-day programme full of musical performances, attractive workshops, talks and cinema shows. There was also a supporting programme in Matongo, the exhibit designed to an African village.

Emeritní velvyslankyně v Keni paní Gita Fuchsová a hudebník, textař a antropolog Michal Horáček

Originální africké látky

Autor předchozích článků
Kateřina Kosová

Pohled PodpoVRCH tábora

Summer camp for children in zoo

V roce 2013 jsme se (my – pracovnice environmentálního centra PodpoVRCH) poprvé rozhodly uspořádat letní dětský příměstský tábor. Obavy z toho, zda tak náročnou věc dokážeme uspořádat, nás provázely během jara po celou dobu příprav. A že toho nebylo málo: připravit a vyřídít přihlášky a další nutnou dokumentaci, zajistit pojištění, objednat obědy, nakoupit pomůcky a táborové čepice a hlavně vymyslet: „CO tam vlastně budeme celý týden dělat?“ Program jsme rozdělily podle našich „zooúseků“, a tak jsme měli plazí, ptačí, opičí, šelmí a kopýtkový den. Během července jsme nachystaly pět krabic – na každý den jednu – plné nezbytných potřeb a věcíček k zabavení třiceti dětí. A pak jsme s napětím očekávaly, jak vše proběhne.

V pondělí ráno před 8. hodinou se děti začaly scházet, některé nás již znaly z kroužků a jiných programů, jiné tady byly poprvé. Ale první rozpaky byly brzy zažehnány a během pár chvil a pomocí několika her jsme se všichni skamarádili. Každý den jsme si prohlédli část zoo, pověděli o některých zvířatech, prohlédli různé přírodniny a obrázky, vyrobili nějakou maličkost nebo se podívali na film. Táborníci si vedli deník a každý den si tam zapsali, co se jim ten den líbilo a co zajímavého viděli nebo zažili. Samozřejmě jsme hráli různé hry a soutěžili mezi jednotlivými týmy. Naše kolegyně Olča a Helča připravovaly pro děti svačinky a vydávaly obědy, které všem moc chutnaly.

Každým dnem jsme si byly jistější, že to, jak to děláme, je fajn, protože děti odpoledne rodičům nadšeně líčily, co vše zažily a ráno za námi radostně přibíhaly. A co teprve v pátek, kdy někteří nechtěli odejít a chtěli tady s námi být i další týden. A spokojeni byli i rodiče, jak jsme usoudily z jejich slovních i písemných ohlasů.

Summary:

Summer camp for children was organized in Jihlava zoo for the first time. In the article leaders of camp described activities of children and their enthusiasm.

Summer camp was held for two weeks during the summer holiday from Monday to Friday. Responses from children and parents were positive, the next year is preparing even more courses.

Dětem se po skončení tábora ani nechtělo domů.

„Takové nadšení a radost v dětských očích hned po prvním dnu stráveném v ZOO Jihlava, jsem už dlouho neviděla a přála bych ho vidět každé mamince. Celé odpoledne jsem byla zahrnuta informacemi typu – co dělá toto a co toto zvíře, na co si musím dát pozor... To, co vedoucí dokázaly, je něco neopakovatelného a úžasného. Vyrábění triček, papoušků, knížky se zápiskama z každého dne a pak drobnosti jako čepice, odznáček se jménem... no paráda. Moc děkujeme Vám a i kolegyním za výborný nápad a uspořádání tohoto tábora a příští rok se určitě opět zúčastníme.“

Za maminky: Michaela Hosová, Petra Kitzlerová, Helena Krčálová“

Druhý týden jsme pokračovaly ve stejném scénáři, jen s jinou partou dětí. Oba turnusy se povedly, všichni jsme to přežili ve zdraví a hlavně děti byly spokojené. A o to nám přece šlo!

Pavla Jarošová a Radka Vaňková
vedoucí tábora

P. S. Teď už jsme zkušené vedoucí, a tak si v roce 2014 troufneme na pět turnusů! Už se těšíme!

Bezprostřední kontakt se zvířaty patřil mezi největší zážitky.

Vyprávění u jihoamerického výběhu sledovaly děti se zájmem.

Odchov tygra sumaterského (*Panthera tigris sumatrae*) po 20 letech

Rearing the Sumatran Tiger after a twenty-year break

Tygrí slečna ve stáří necelých dvou měsíců

Tygr sumaterský (*Panthera tigris sumatrae*) je aktuálně nejmenším poddruhem tygra (*Panthera tigris*). Výskyt tohoto taxonu je vázán výhradně na ostrov Sumatra, přičemž jeho stavy v přírodě neustále klesají. Celkový počet jedinců se odhaduje na 400–500, efektivní populace (dospělá rozmnožující se zvířata) se pohybuje mezi 170–270 jedinci. Populace je značně fragmentovaná, je distribuována do šesti hlavních větších chráněných území. Uvádí se, že žádná ze subpopulací neobsahuje více než 50 dospělých zvířat.

Jedním z problémů nízké populační hustoty druhu je vysoká potřeba vhodné kořisti, ta je ale také velmi limitovaná. Na ostrově se nikdy nevyskytovaly žádné velké druhy turů, takže potenciálně vhodnou kořistí tygrů je saserau velký (*Capricornis sumatraensis*), který je ale také ohroženým druhem. Mezi další přirozenou potravu tygra se řadí místní druhy prasat (*Sus barbatus* a *Sus scrofa*) a jelenovitých (*Rusa unicolor*). Potenciálně se pak na jídelníčku tygra může objevit i tapír čabrákový (*Tapirus indicus*).

Tygr sumaterský je kategorizován v Červené knize ohrožených živočichů jako kriticky ohrožený. Tento fakt je způsoben jednak ztrátou přirozeného prostředí (zejména masivní přeměnou pralesa na monokulturu palmy olejné), jednak vysokou mírou pytláctví. Nelegální lov podporuje zejména poptávka tradiční čínské medicíny v rychle se rozvíjejících ekonomikách v Asii a narůstající kupní silou střední vrstvy obyvatel. Tato poptávka bohužel kromě tygrů ohrožuje i druhy, které jsou jeho vhodnou kořistí.

Během posledních cca 10 let se objevují nové pohledy na taxonomii tygra jako druhu. Podle nich by se tygr rozpadal na 3 samostatné druhy, tygr kontinentální (*Panthera tigris*), který

by zahrnoval všechny poddruhy obývající asijský kontinent (kaspický, indický, indočínský, malajský, čínský a ussurijský), tygr sumaterský (*Panthera sumatrae*) a tygr jávský (*Panthera sondaica*) s jávským a balijským poddruhem. Tygr sumaterský je v tomto kontextu chápán jako přechod mezi tygrem kontinentálním a jávským, přičemž by se mohlo jednat i o přirozeně hybridní druh vzniklý během ledových dob, kdy Sumatra byla součástí pevninského mostu mezi Malajským poloostrovem a Jávou. V této době se mohly oba druhy (kontinentální a jávský) na území dnešní Sumatry setkávat a volně křížit, přičemž po opětovném vzestupu mořské hladiny zůstala tato populace opět izolovaná. Je vhodné dodat, že tygr byl na území Jávy a Bali definitivně vyhuben, tento osud potkal i tygra kaspického. Nicméně se podle posledních výzkumů ukazuje, že tygr kaspický byl velmi blízce příbuzný tygra ussurijského. Areál těchto dvou poddruhů byl údajně v době před 100–200 lety spojený a tygr kaspický by tak byl poddruhem redundantním.

Systematičtějšímu chovu tygra sumaterského se zoologické zahrady věnují od 60. let 20. století. Jejich koordinovaný chov funguje na území Evropy (EEP), Severní Ameriky (SSP) a samozřejmě jsou chováni také v zoologických zahradách v Indonésii. Ve své domovině se dostávají do chovu i noví zakladatelé, které představují zejména konfliktní jedinci (lidožrouti a lovci domácích zvířat).

Evropská populace v současnosti mírně přesahuje 100 jedinců. Oproti stavům z 90. let minulého století, kdy tento chovný program vznikl, je to pokles o téměř 50 %, což samozřejmě z hlediska udržitelnosti populace znamená značný problém. Pokles stavů tygra sumaterského v lidské

Matka Suma o svoji dceru od počátku vzorně pečovala.

peči kopíruje pokles zájmu chovatelů o tento taxon tygra. Zoologické zahrady v našem zeměpisném pásmu preferují teplotě odolné, větší a atraktivnější tygry ussurijské. V českých a slovenských zoologických zahradách tak tento taxon (tygr sumaterský) postupně vymizel z Liberce, Ostravy, Bratislavy a Košic. V současnosti je tak možné se s nimi setkat kromě Jihlavy pouze v Praze a v Brně. Zatímco v Praze se podařilo obnovit chov (i díky příkladné spolupráci mezi Prahou a Jihlavou), chov v Brně se dlouhodobě nedaří. V Liberci a Bratislavě došlo k nahrazení kriticky ohrožených tygrů sumaterských chovatelsky bezcennými bílými tygry, jejichž původ je hybridní.

V Jihlavě se poprvé tygři sumaterští objevili v roce 1992, v roce 1993 se narodila dvě mláďata (1,1). Samec byl poté odeslán do Zoo Ueno v Tokiu, samice se pak již nikdy nerozmnožila a dožila v ČR. Poté byl založen pro tento taxon nový chovný program. V rámci doporučení byly tygřice v Jihlavě několik let drženy bez možnosti rozmnožování pod antikoncepcí. Tento systém se bohužel negativně projevil v dalších letech, kdy byl k samicím pořízen geneticky vhodný samec (Dustin, narozen v Zoo Praha, v Jihlavě od roku 1999). Zvířata se sice pářila, ale k úspěšnému rozmnožení nedošlo. Jedna ze samic sice dvakrát rodila, ale problém byl pravděpodobně v mechanismu spouštění laktace.

V letech 2005 a 2006 pak obě samice uhynuly věkem, u jedné bylo prokázáno zhoubné bujení jater, druhá samice pak měla chronické problémy ledvin. Na vaječnicích pak byla patrná hormonální disbalance, kdy se u této jedince nacházelo v době úhynu na jednom vaječniku značně velké žluté tělíčko a na druhém několik folikulárních cyst.

Pro další chovatelskou práci tak v Jihlavě zbyl samec Dustin (narozený v roce 1994), který byl opět na doporučení koordinátorky doplněn mladou samicí Sumou (nar. 2005 v Heidelbergu). Samice přišla z Heidelbergu (SRN) v prosinci 2006, ve stáří pouhých 13 měsíců. Nutno podotknout, že nám tato dvojice tygrů ukázala, jakou roli v chovu tohoto druhu mohou hrát individuální vlastnosti jednotlivých zvířat a pravděpodobně také zrání osobnosti.

Samec Dustin se vždy projevoval jako zvíře, které nebylo nijak agresivní vůči ostatním (samicím). Samice Suma se zpočátku nebála a byla spíše zvědavá na nové prostředí. Již během prvních dnů se však objevily problémy s rutinní manipulací. Samice odmítala přecházet do neznámých prostor, nedala se donutit ani proudem vody. Mezi prostorem boxu a koridoru tak přešla až poté, kdy jí byl umožněn volný přechod během nočních hodin. Další den pak odmítala přejít

zpět. Každodenní manipulace tak byla značně komplikovaná, samice byla značně nedůvěřivá a běžná rutina se dostala do určitého normálu až během několika měsíců.

Vzhledem k nízkému věku samice v době příchodu jsme se rozhodli počkat na první spojování samice se samcem až na dobu, kdy dosáhla věku dvou let. Předpokládali jsme hladký průběh a následně odchov. Samice reagovala na samce bez problémů, dokonce se zdálo, že se snaží držet v jeho blízkosti. Nečekali jsme tudíž na projevy říje a zvířata v listopadu 2007 spojili. Spojování probíhalo bez problémů, bez agresivního chování a potyček. S napětím jsme očekávali první průběh říje u samice. Projevy říje byly standardní, samec se snažil k samici přiblížit, ta reagovala ze začátku nejistě a ustrašeně. Přisuzovali jsme to nízkému věku samice a dávali věcem volný průběh. Situace se však nelepšila ani po několika cyklech. Samec vždy přistupoval k samici opatrně, ta si přilehla do pozice, kdy normálně dochází k páření. Když se ale samec chystal samici pářit a chytil jí zuby za šiji, samice reagovala agresivně a samce v tomto okamžiku pokaždé napadla. Situace se s postupujícím časem stále nelepšila, každý další cyklus byl podobný předchozímu. Celou situaci jsme konzultovali s kolegy z EEP, kteří nám doporučili použití kočičích feromonů. Ty se standardně používají u domácích koček k eliminaci likvidace zařízení bytu. Situace se ale nelepšila.

Chování zvířat mělo stále stejný průběh. Při jednom rozhovoru se soukromým chovatelem, se chovatel zmínil o podobné chování v minulosti i v jeho chovu. Sděлил také, že v jeho případě se podařilo dosáhnout změny chování u samice použitím homeopatik. Poslal název preparátu, který už ale v současnosti není registrován. Prošli jsme tedy registrovaná homeopatika pro kočky a shodli se, že použijeme preparát ke zklidnění organismu. Zásadní změny jsme si ale nevíšili. Nicméně v roce 2010, kdy samice už dosáhla věku 5 let, jsme se dočkali prvního funkčního páření. Nelze však spolehlivě říci, jestli se jednalo o působení feromonů, posléze homeopatik, případně také o dobu jejich působení, nebo prostě vše jenom potřebovalo čas. Po páření na přelomu dubna a května 2010 samice jevila známky březosti. O to větší bylo zklamání, když jsme v srpnu zjistili, že objem břicha se u samice zmenšil a nenalezli jsme ani náznak po mláděti. Předpokládáme, že došlo k potratu, ale už to byl velmi pozitivní posun oproti předchozímu vývoji. K dalšímu páření pak došlo na přelomu roku 2010–2011, kdy se opět samice jevila březí. Také tehdy jsme dva týdny před termínem otevřeli a nastlali porodní boudu. Na noc jsme samici od samce oddělovali, aby měla klid na případný porod, přes den byla obě zvířata spolu. Rozhodli jsme se pro tuto alternativu, protože celodenní oddělování samice snášela špatně. Ráno 24. 4. 2011 jsme k našemu zklamání objevili v porodním boxu zcela donošené, ale mrtvé mládě. Matka mládě i očistila. Podle výsledku pitvy se mládě udusilo vdechutím plodové vody, plíce však byly částečně vzdušné, mládě s tedy narodilo živé.

Po této zkušenosti jsme si slibovali v dalším cyklu posun k úspěšnému odchovu. Zvířata se pářila pravidelně, ale samice nezabýřela. Cyklus se objevoval ve tříměsíčním intervalu, takže jsme pokaždé byli připraveni na případný porod. To, že k březosti nedocházelo, jsme přičítali zejména věku samce, který už byl více než 18 let starý. S jeho postupujícím věkem se šance na reprodukci stále více snižovala. Po každém cyklu jsme však nechali pro jistotu vše nachystané na případný porod.

Stejný postup jsme aplikovali i v březnu 2013. Samici jsme vizuálně kontrolovali, ale ani proporce břšních partií, ani chování neukazovalo na blízkost porodu. Poslední takovou

obhlídku jsme absolvovali ještě 27. 3. 2013. O to překvapivější pak byl porod mláděte o den později, 28. 3. 2013. Vzhledem ke komplikované povaze samice a k velmi vysokému věku samce, jsme se rozhodli nezasahovat nijak do odchovu a mládě nekontrolovat, dokud matka nezačne chodit do venkovního výběhu. Až po měsíci jsme tak zjistili, že mládě je samice. Další průběh odchovu již probíhal zcela standardně. Tygry sumaterské krmíme v Jihlavě kombinací různých druhů masa. U všech druhů velkých koček se snažíme složit krmnou dávku z co největšího spektra, abychom tak zamezili případnému deficitu jakýchkoli esenciálních složek přirozené potravy. Odlíšnosti v krmení jsou pak především v poměru jednotlivých složek. U tygrů, kteří jsou v přírodě především lovci velké kořisti, používáme minimálně 50 % červeného masa (hovězího a vepřového). Krmnou dávku pak doplňujeme králíky, kůzlaty a drůbeží. Příležitostně používáme také maso skopové, kozí a koňské, u těchto druhů masa se nicméně nedá říci, že patří k pravidelně se vyskytujícím komoditám portfolia krmného masa. Co se týká krmného týdne, tam dodržujeme šestidenní systém s půstem zařazeným na neděli, což je z provozních důvodů. Během krmného týdne se zpravidla střídají dny zahrnující červené maso se dny zahrnujícími bílé maso. Množství se pohybuje podle kondice a žravosti jednotlivých zvířat mezi 3–5 kg masa (plus kost).

Letošní odchov samičky tygra sumaterského lze označit za výjimečný vzhledem k věku otce, který byl v době početí více než 18 let starý. Významným byl tento odchov také díky faktu, že otec mláděte byl v této době podle genetického žebříčku č. 2 v EEP. V době odstavu jeho dcery bude samec Dustin již více než 20letý, takže nelze předpokládat, že by ještě do další reprodukce zasáhl. Z výše zmíněných důvodů bychom rádi v příštích letech pokračovali v chovu s mladou samičí. Průběh odchovu nám také ukazuje, jaké komplikace se mohou vyskytnout i u druhů, které se relativně snadno rozmnožovaly. Komplikace jsou způsobovány nedostatečným počtem zvířat v reprodukci, nízkými počty zvířat v jednotlivých kolekcích (když zvířata neharmonují, není v rámci instituce možná zkouška jiné alternativy spojení páru). Svou roli zde v minulosti sehrál i celkový management chovu tohoto druhu, kdy docházelo k dlouhodobé sterilizaci chovných zvířat, která se pak v pozdějším věku nedařilo rozmnožovat. Tento fakt je o to smutnější, že řada institucí raději volí druhy nekoordinované (a tudíž chovatelsky méně cenné nebo úplně bezcenné), aby se vyhnuly komplikacím při komunikaci s příliš striktními a mnohdy kontraproduktivními pravidly centrálně řízených chovných programů. Bohužel podobné zkušenosti, kdy příliš striktní pravidla chovu daný velmi vzácný druh v zoologických zahradách spíše diskriminují, než mu pomáhají, jsou i v mnoha dalších případech.

Jan Vašák

Do výběhu začala chodit Cinta s mámou začátkem srpna.

V polovině listopadu se Cinta vypořádala už s celou kýtou.

Summary:

Sumatran Tigers (*Panthera tigris sumatrae*) are currently the smallest subspecies of tigers (*Panthera tigris*). Bound exclusively to the island of Sumatra by its distribution, this tiger's numbers in the wild are constantly on decrease. The Sumatran Tiger is listed as Critically Endangered in the IUCN Red Data List, the fact caused partly by habitat loss, particularly through massive conversion of primary forest to oil palm monoculture, and also by high levels of poaching.

During the most recent ten years, there are also new insights into the taxonomy of the tiger as a species, according to which the species would be splitting into three separate species, i.e. continental tigers (*Panthera tigris*), which would be covering all the subspecies ranging over the Asian continent (Caspian, Bengal, Indochinese, South China, Malayan and Siberian tiger), Sumatran tigers (*Panthera sumatrae*) and Javan tigers (*Panthera sondaica*) with the Javan and Balinese subspecies.

Any systematic management of Sumatran Tigers is something in which the zoo community has been involved since 1960s. Coordinated breeding efforts are underway in Europe (EEP), North America (SSP) and, of course, Sumatran Tigers are also kept in Indonesian zoos. In this tiger's range areas, new founders enter the collection, these particularly represented by conflicting individuals (man-eaters and domestic stock hunters). The pan-European population is currently slightly more than 100 individuals. Compared to the 1990s' numbers when the breeding scheme was in the process of setting up, it is a decrease of almost 50%, which, of course, is a significant issue in terms of self-sustained population. The decline of Sumatran Tiger numbers has been following that of holders' interest to keep this tiger taxon.

In Jihlava, Sumatran tigers initially entered the collection in 1992, with two cubs (1.1) produced subsequently in 1993. After this breeding event, the females were kept, upon the coordinator's recommendation, under hormonal contraception for six years without the possibility of reproduction. This system proved to be limiting in the period to follow with none of the two females ever reproduced with success in Jihlava, thus leaving a male Dustin (born 1994) for any future breeding work at the zoo, who was, again upon the coordinator's recommendation, accompanied by a young female Suma (born 2005, Heidelberg). Subsequently, the female behaviour was a long-term issue, the animal refusing to accept the male during copulation. In 2010, when the female had reached year 5, we saw the first effective mating. In August 2010, the female likely had an abortion. On 24 April 2011, she gave birth to a full-term cub that sadly died of asphyxiation during birth. After this experience, everyone was expecting a shift to successful breeding in the next cycle. The animals were mating on a periodical basis, but the female was never becoming pregnant. With the cycle coming up three months, everyone was getting ready for eventual delivery each time like this. But that was still not seen. Subsequently, a full-term cub was born on 28 March 2013 that the females reared without problems. Due to the complicated personality of the female, we did not check the cub before it reached month 1, finding out it was a female.

Sumatran Tigers are fed in Jihlava using a combination of different types of meat. For all types of big felines, we seek to compose the ration from the widest possible range to avoid a possible deficiency of any essential component of natural food. For tigers, who mainly in the wild are hunters of large prey, we use at least 50% of red meat (beef and pork), the diet then made complete with rabbit, goatlings and poultry.

This breeding success can be marked as exceptional due to the age of the sire, who at the time of conception was more than 18 years old. This was an important breeding also due to the fact that the sire was at that time ranking No. 2 as part of the EEP's genetics.

Scink šalomounský (*Corucia zebrata*) – první narozená dvojčata v jihlavské zoo

Solomon Island Skink – the first twins hatched in Jihlava

První dvojčata scinka šalomounského narozená v Zoo Jihlava ve věku 7 měsíců

Scink šalomounský je největší známý scink. Žije na Šalomounových ostrovech, což je poměrně mladé souostroví, jehož vznik se datuje do miocénu. Herpetologicky je velmi bohaté, žije zde přes 70 druhů plazů, z toho 20 druhů hadů a 5 druhů mořských želv. Podnebí je zde horké a vlhké s teplotami mezi 26 a 33 °C a s výraznými nočními poklesy až na 3 až 5 °C. Průměrné roční srážky se pohybují mezi 3 000 až 4 000 milimetry, rekordní naměřené hodnoty byly 12 500 mm. Od května do října tu panuje příjemné slunečné počasí s občasnými srážkami, od listopadu do dubna nastává období monzunových dešťů s bouřemi a silnými dešti. Scink je zde zřejmě značně rozšířen, ale díky nočnímu způsobu života uniká pozornosti a jeho dovozy z přírody jsou velmi omezené. Zvířata z přírody navíc přicházejí ve velmi špatném zdravotním stavu, zejména díky otravným podmínkám, ve kterých jsou držena a mortalita u čerstvých importů se odhaduje až 40 %.

Do přílohy CITES II byl scink šalomounský zařazen v roce 1992 a v roce 1994 byl zahrnut do Evropského chovného programu (EEP) organizovaného Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií (EAZA).

Od roku 1997 se rozlišují dva poddruhy: *Corucia zebrata zebrata* z ostrova Malaita je tělesnou stavbou mohutnější a jeho zbarvení je tmavě olivové s příčnými pruhy a černými skvrnami. Většinou je agresivnější s výrazným teritoriálním chováním. *Corucia zebrata alfredschmidti* z ostrova Bougainville (600 km vzdálen od ostrova Malaita) je štíhlejší, zbarvení hlavy je nápadně jednobarevně zelené, zbarvení těla a příčné pruhy jsou velmi variabilní. Zvířata jsou k chovatelům i k sobě navzájem snášenlivější. Obě barevné formy jsou snadno rozlišitelné. Je možné, že rozdíly ve zbarvení jsou dány nadmořskou výškou. Hlavním znakem se však zdá být zbarvení oka. U *C. z. zebrata* je duhovka tmavě zelená, u *C. z. alfredschmidti* je jasně žlutá.

Scink šalomounský dorůstá celkové délky až 77 cm, délka těla je okolo 35 cm. Je poměrně dlouhověký, dožívá se okolo 20 let. V Zoo Jihlava máme nejstaršího samce v chovu již 22 let. Jelikož byl přivezen z přírody jako dospělý, odhaduje se jeho věk až na 30 let. Zatím neexistuje žádná studie sociálního chování volně žijících zvířat. V přírodě bývají tyto scinkové nalézány jednotlivě i v párech nebo ve skupinách tří až pěti zvířat obou pohlaví a různé velikosti. Předpokládá se,

že se jedná o rodinné skupiny. Žije skrytým způsobem života, přes den se ukrývá v dutinách stromů, nejčastěji velkých fíkusu. Domorodci jej nazývají „Hunu“. Ještěři se krmí většinou v noci, za potravou slézají výjimečně i na zem. Živí se převážně listy, pravděpodobně i spadnými plody.

C. zebrata nemá žádné pravidelné období rozmnožování. Charakteristická je pro něj pravá živorodost s alantochořiální placentou. Mláďata se rodí v noci, v přírodě údajně rodí během deštových bouřek. Pohlavně dospívají ve třech až čtyřech letech. Ještěři se páří na zemi 10–30 minut. Po 6–7,5 měsících rodí jedno, výjimečně dvě živá mláďata o délce cca 30 cm a váze 100 g, která jsou věrnými kopiemi svých rodičů. Za normálních okolností samice mláďata po dobu několika dnů aktivně brání, někdy i celý měsíc. Jedná se zřejmě o dobu nutnou k zařazení mláďat do sociální struktury skupiny. Některá mláďata z neznámých příčin nepřežívají déle než jeden měsíc. Některé úhyny souvisejí se špatně vstřebanými žlutkovými vaky, což může být důsledkem nízké teploty během gravidity samic. Pohlaví u těchto ještěřů není možno jednoznačně určit. Jen na základě vnějších znaků lze odhadnout, o jaké zvíře jde. Samice by měla být větší a celkově mohutnější.

Chov v Zoo Jihlava začal v roce 1989, kdy jsme získali dospělou samici z přírody, k níž jsme v roce 1991 přidali dospělého samce, také z přírody. V roce 1992 se narodilo mrtvé mládě. Další, tentokrát již živé mládě se narodilo koncem roku 1995. Od roku 1992 do roku 2013 Zoo Jihlava úspěšně odchovala 18 mláďat. Naši jedinci po celou dobu chovu nebyli léčeni a nevykazovali žádné známky nemoci. Jen několikrát jsme léčili pohmožděninu z napadení při spojování různých jedinců. Celých dvacet let jsme odchovali mláďata pouze po zakládajícím páru, bez možnosti zapojit do chovu cizí krev. V říjnu 2011 se nám podařilo získat samce ze soukromého chovu, dovezeného z přírody. Po úspěšném spojení s naší samicí narozenou 1. 11. 2008 vznikl harmonický pár a v následujícím roce se nám podařilo odchovat první mládě v druhé generaci.

Náš největší úspěch však přišel až v letošním roce, kdy se nám 23. 8. 2013 narodila první dvojčata v historii Zoo Jihlava. Samice po porodu obsadila dutinu stromu a mláďata ležela poblíž za umělou kytkou. První dny nevylézala, později se k nim přidal starší sourozenec. V prvních dnech hlídala mláďata dominantní samec. Po zkušenských z minulých odchovů, kdy mláďata vždy hlídala samice, to pro nás bylo velkým překvapením. Předpokládali jsme, že mateřské povinnosti zastává vždy samice, ale ukazuje se, že záleží spíše na dominanci zvířete. U žádného ze zvířat, ať jde o rodiče nebo starší sourozence, nebyla nikdy zaznamenána snaha mláďatům nějak ublížit. Hlídaní mláďat trvá asi jeden až dva měsíce. Po tuto dobu se starší ještěři pohybují po teráriu minimálně a do dutiny s mláďaty si vůbec netroufou. Poté již mláďata začnou podnikat výlety do okolí. Mláďata se liší zbarvením, jedno má olivovou barvu, druhé žlutohnědou. Podle zkušeností zahraničních kolegů se u dvojčat rodí většinou samec a samice. U našich ještěřů zatím nelze pohlaví určit a bývá to velkým problémem i v dospělosti. Mláďata se snažíme každý měsíc pravidelně vážit. Po narození měřila 30 cm a vážila 76 a 96 g. Stejný rozdíl ve váze (116 a 136 g) byl zjištěn i při převážení po třech měsících. Růst mláďat je velice individuální. Většina autorů

uvádí, že mláďata začínají přijímat potravu až po prvním svlékání, tj. devět až jedenáct dnů po narození. Vzhledem k tomu, že naše mláďata během prvního měsíce ztratila 7 g ze své porodní váhy, lze předpokládat, že první dny opravdu potravu nepřijímala a trávila žloutkový vak. V našem chovu jsme také zaznamenali koprofágiu, kdy mládě požírá trus své matky. Domníváme se, že je to nutné pro vytvoření střevní mikrobioty, bez které nemohou trávit celulózu a mají problémy s vyprazdňováním.

Skupinu pěti zvířat chováme v teráriu o rozměrech 120x60x50 cm s miskou na vodu, topnou deskou, 100W výhřevnou žárovkou a zářivkou REPTI-GLO 5.0. Terárium je doplněno větvemi stromů a umělými květinami. Jako substrát používáme lignocel smíchaný s drcenou kůrou. Teploty v teráriu zůstávají po většinu roku konstantní, ve dne 24–28 °C, v noci 20–21 °C, pod výhřevnou žárovkou až 35 °C. Vlhkost v teráriu se pohybuje okolo 80 %. Denně terárium rosíme, ještěři velice rádi olizují kapky rosy nebo pijí vodu přímo ze stříčky. Také často využívají misku s vodou. V průběhu roku střídáme dva světelné režimy: zimní od listopadu do března s osmihodinovým dnem a letní od dubna do října s dvanáctihodinovým dnem. V rozmnožování to však nehraje žádnou roli, protože mláďata se u nás rodí po celý rok.

Krmení podáváme 3x týdně na jednu plochou misku. Krmná dávka se skládá z rostlinné stravy. Dále přidáváme vitamíny (Vitamix rep), jedenkrát za dva měsíce vitamín AD3 a E, drcené skořápky nebo strouhanou sépiovou kost. Velice rádi přijímají jablka, hrušky, veškeré měkké ovoce, mrkev (i vařenou), květák (raději vařený), okurky, červenou řepu, kedlubny, banány, klíčené obilí, vařenou rýži, vločkovou kaši, vařená vejce, rýžovou kaši, tvaroh, jogurt, salát, čínské zelí a listy a květy pampelišek. Ke kaším, jogurtu a tvarohu přidáváme vitamíny a drcené skořápky, neboť toto krmení nikdy neodmítnou. Výběr potravy musí být takový, aby byla zachována minerální rovnováha. Poměr vápníku a fosforu v potravě by měl být 1–1,5 : 1 ve prospěch vápníku. Je-li příjem fosforu dlouhodobě vyšší než příjem vápníku, vzniká metabolické onemocnění skeletu zvané osteodystrofie. Krmení podáváme vždy v takovém množství, aby se všechna zvířata měla možnost nakrmit a do druhého dne přitom trochu zbylo.

Domnívám se, že problematika chovu scinka šalomounského se poněkud liší od většiny plazů, neboť k úspěšným a pravidelným odchovům bude třeba především poznat etologii druhu a vytvořit pevná a stálá společenství. Základem rodiny je harmonický pár, který spolu žije pravděpodobně celý život. Dominantní může být samec i samice. Mláďata zůstávají v rodině do dospělosti, samci asi do čtyř let, samice déle, až do osmi let věku. Pokud zůstanou po dosažení dospělosti, samec je nepáří. Za minimální skupinu, ve které se mohou uplatnit sociální vztahy, je třeba považovat

nejméně tři jedince, takže mláďata neodstavujeme dříve, než se narodí další mládě. Z naší zkušenosti víme, že samice může uhynout stresem, pokud mládě odstavíme dříve než v jednom roce. Bylo by vhodnější vytvářet skupiny ještě větší, aby se vztah dominance a podřízenosti mohl rozvrstvit mezi více zvířat, což vede ke snížení pravděpodobnosti vážných konfliktů. Rozhodně považuji za nešťastné jakékoliv zasahování do stálých skupin a z toho plynoucí narušování vytvořených sociálních vztahů. V žádném případě nelze doporučit oddělený chov obou pohlaví a umístování samic k samcům pouze na páření, stejně tak jako separování gravidních samic. Vzácně uváděné pozření novorozenců je pravděpodobně důsledkem právě stresu a narušení sociálních vztahů ve skupině.

I my se snažíme do rodinné struktury pokud možno nezasahovat. Každý zásah, byť i z léčebných důvodů, je nutno pečlivě zvážit. Ještěra, který je na nějaký čas od skupiny oddělen, se již většinou nepodaří bez problémů zařadit zpět. Za běžných okolností však u našich zvířat agresivitu nepozorujeme. Naše zkušenosti dokazují, že agresivní chování souvisí spíše s určitým jedincem, březostí či hlídáním mláďete. Mezi zvířaty panuje jasně daná hierarchie, které podléhá i krmení. Nikdy jsme neviděli u misky více než jedno zvíře, většinou se chodí první nažrat dominantní ještěr a potom ostatní.

Scinka šalomounský patří díky svému sociálnímu způsobu života mezi velice zajímavá zvířata a dosud se o něm ví jen velmi málo. Počet narozených mláďat v zoologických zahradách i u soukromých chovatelů se počítá jen na několik jedinců ročně. Pouze několik institucí v Evropě se může pochlubit chovem větších skupin a Zoo Jihlava k nim patří.

Lubomíra Ševčíková

Rentgenový snímek mláďete scinka

Samice s jedním z dvojčat

Summary:

The Jihlava stock starts in 1989, when the zoo got an adult female from the wild, to which an adult wild-caught male was added in 1991. Whilst 1992 saw only a deadborn animal, the next offspring was already a live-born skink hatching in late 1995. From 1992 to 2013, 18 Solomon Island Skinks were reared with success. None of the animals underwent medical treatment or was showing signs of disease throughout the stock history, there were just several treatments of bruising as a result of attacks when putting various individuals together. Over the twenty-year period, only the pair of founders was producing offspring without any possibility to refresh blood until the zoo managed to get a male coming from a private breeder and imported from the wild. Arriving on 12 October 2011, the skink produced a well-working pair with the zoo's female born on 1 November 2008, with the first-ever young animal reared with success in F3 generation. The top success was however still to arrive, when first-ever twins hatched in the history of Jihlava Zoo on 23 August 2013. When checked, they measured 27 and 29 cm and weighed 91 and 86 g, respectively. With hatched animals counting a few individuals across the world every year, just a couple of institutions in Europe can boast any larger stock, Jihlava being a part of the community.

Zoo pěti kontinentů

Zoo of Five Continents

Expozice Australská farma je doplněna různými zemědělskými stroji a nářadím.

V listopadu 2011 byl slavnostně položen symbolický základní kámen dosud největšího stavebního projektu v historii jihlavské zoo nazvaný Zoo pěti kontinentů. Tento projekt bude stát celkem 135 miliónů korun, investorem je statutární město Jihlava, kterému se na projekt podařilo získat více než 94 miliónovou podporu Evropské Unie – ROP NUTS II Jihovýchod.

Expozice Australská farma byla předána zoo do užívání na konci roku 2012 a v dubnu 2013 proběhlo její slavnostní otevření pro návštěvníky. Celkové pojetí této expozice je inspirováno životem českých farmářů, kteří se přistěhovali do Austrálie někdy v druhé polovině 19. století. Proto se tu mohou návštěvníci setkat nejen se zástupci původní australské fauny, jako jsou klokani, emuové, kasuáři či papoušci nebo různí noční vačnatci, ale také s domácími hospodářskými zvířaty. Celkové působení je umocněno vnitřním zařízením farmy i starými hospodářskými a zemědělskými stroji a nástroji rozmístěnými v okolí farmy.

Společně s Australskou farmou začala vyrůstat africká expozice s pavilonem pro dlouho očekávané žirafy. Ty dorazily do Jihlavy několik týdnů před slavnostním otevřením jejich domu. Součástí Africké savany, jak je tento celek nazván, je také expozice afrických primátů, rozkládající se mezi obydlím surikat a výběhem žiraf. Dominantou této expozice jsou dvě venkovní prostorné voliéry, kryté nerezovými sítěmi zavěšenými na ocelových pilířích. Tato technologie byla v jihlavské zoo použita poprvé za více než padesátiletou existenci zahrady. Na druhé straně za výběhem pro antilopy byla dokončena zajímavá expozice hyen. Vzhledem k aklimatizaci, uvidí návštěvníci tato zvířata ve venkovním výběhu pravděpodobně až na jaře příštího roku.

Harmonogram postupu prací na dalších objektech projektu je neúprosný, proto současně s dokončováním Australské farmy započaly práce na expozici Asie a přípravné práce pro nejsložitější a nejnáročnější stavbu – pro Tropický pavilon. Pavilon Asie je určený pro dvě skupiny gibbonů, které budou

obývat jak vnitřní zajímavě řešené prostory, tak i velké venkovní voliéry. S jejich dokončením se však počítá na začátku roku 2014. Asijská expozice je inspirována domorodou dřevěnou stavbou, vyrostlou na chrámových rozvalinách.

Na místě původního Exotária – pavilonu pro opice a plazy – začala vyrůstat jedinečná stavba tropického pavilonu. Návštěvník bude procházet prostředím, navozujícím dojem tropické džungle rostoucí na břehu meandrující řeky. Po cestě bude nahlížet do různých zákoutí, skalních štěrbin či dutin tropických stromů, kde budou umístěna terária pro různé druhy živočichů. Na břehu řeky se budou vyhřívat krokodýli, v korunách stromů poletovat ptáci. Nebudou chybět ani porosty mangrovů. Příprava takovéto stavby a její průběžné sledování je velmi náročné nejen pro projektanty a stavbaře, ale také pro pracovníky zoo, kteří musejí ohlídat především to, aby stavba kromě estetického a expozičního hlediska odpovídala náročným chovatelským požadavkům. Tropický pavilon by měl být dokončen na začátku roku 2015. Návštěvníci se mohou těšit na opravdu zajímavý pohled do tropické džungle.

Iva Vilhumová

Summary:

Launched in November 2011, this challenging project saw the Australian Farm (commenced in 2012), the African Savannah (commenced in late 2011), the African Primate House (commenced in 2013) and the Hyena exhibit (commenced in 2012) being completed and formally opened.

Designed as a real-life homestead of Czech farmers who moved to Australia some time in the 19th century, Australian Farm is complete with varied tools and equipment used in agriculture.

Along with the buildings listed above and located near the zoo entrance, construction got underway of Asian House and Tropical House, these placed in the central section of the zoo grounds. While Asian House (gibbon exhibit) was finished, outdoor displays will be completed in early 2014. Tropical House, unique both outdoors and indoors, is to provide the visitor with a feeling of them walking through a tropical jungle along a meandering river. This particular house will be completed early in 2015.

Africká savana – leden 2013...

... říjen 2013

Australská farma – únor 2013...

... listopad 2013

Pavilon Asie – duben 2013...

... listopad 2013

Tropický pavilon – červen 2013 (demolice Exotária)...

... prosinec 2013

VÝHLED DO ROKU 2014 OUTLOOK FOR 2014

Ing. Eliška Kubíková
Ředitelka/Director

Projekt Zoo pěti kontinentů se blíží k svému závěru. Horní část zoo už dávno nezeje prázdnotou, naopak, nové pavilony a výběhy lahodí oku návštěvníka a také podmínky pro chov zvířat se zlepšily. V této části zahrady stavební aktivity skončily a čeká nás pouze doplnění informačního systému a po přesunu zeber doplnění Africké savany dalšími kopytníky.

Relaxační zóna u Australské farmy by měla být doplněna drobnými herními prvky a mobiliářem. Řada drobných objektů – stánků, by měla poskytnout návštěvníkům základní občerstvení. Terénní nerovnost v blízkosti australské expozice chceme upravit a věnovat problematice včel a dalších zástupců blanokřídlého hmyzu.

Po odsunu zeber z původního výběhu do nové části zoo můžeme rozšířit stávající jihoamerický výběh. Na Lesní stezce vedoucí právě nad touto částí zoo budou umístěny další prvky zaměřené na evropskou přírodu. Voliéra v její vstupní části bude osazena zástupci sov. Pro zalesněnou část zoo připravíme dokumentaci velkého výběhu vlků. Babirusy budou v předjarním období přestěhovány do přízemí pavilonu Asie. Jejich výběh v centrální části zoo obsadí jiní zástupci prasatovitých. Jezírko s ubikací drápkatých opiček, které jsme v důsledku stavebních prací v okolí přestali využívat, chceme překrýt lehkou voliérou a do ní umístit jihoamerické druhy ptáků.

Nad dětským koutkem by se měl opět tyčit oblíbený tobogán, rekonstrukce jeho věže by měla proběhnout do začátku sezóny.

Své síly musíme především soustředit na rekonstrukci bazénu a výběhu tuleňů, na kterou finančně přispěl Kraj Vysočina. Rozšíření bazénu o mělčinu by měl vytvořit lepší podmínky pro odchov mláďat.

Největší stavbou v zahradě bude zcela jistě Tropický pavilon, který je poslední etapou projektu Zoo pěti kontinentů a jehož výstavba potrvá minimálně do konce roku. Zejména interiér si jistě vyžádá mnoho času a pozornosti.

Drobné stavební a údržbářské práce se obvykle týkají částí ukrytých zraku návštěvníků. V této souvislosti nás čeká výměna technologického zařízení v expozici Amazonie. Výměna poškozených dřevěných prvků, problematika zdrojů vody, úspory energií a mnohé jiné práce čekají na oddělení údržby. V jeho kompetenci je i péče o zeleň a v této oblasti se již připravuje osazení informačního systému věnovaného dřevinám.

Zoologické oddělení se musí naučit pracovat s podstatně většími objemy krmiv, ale i odpadů než doposud. Nové druhy zvířat, které obohatily druhovou skladbu v naší zoo, budou alespoň v období aklimatizace vyžadovat podstatně větší péči než dlouhodobě chovaná zvířata. V chovatelské práci budeme v letošním roce spoléhat především na „stěžejní druhy“ a očekáváme významné přírůstky především u kočkovitých šelem a opic.

Návštěvnický servis budou v případě potřeby zajišťovat v nové sezóně až čtyři pokladny. Chceme rozšířit i kapacitu toalet. Více odpočinkových míst a herních prvků zajistí návštěvníkům pohodlí. Měla by se zvýšit úroveň občerstvovacích zařízení. Ukázky výcviku sov a dravců budou nadále zachovány. V letním období opět plánujeme komentovaná krmení zvířat. Environmentální centrum PodpoVRCH rozšiřuje nabídku vzdělávacích programů. Potencionální návštěvníci budou mít možnost čerpat informace z nových webových stránek a nově je k zoo nasměrují hnědé tabule „turistického cíle“.

Počet expozic se v loňském roce skokově zvýšil. Jejich doplňování zvířaty, včetně nových druhů, bude pokračovat. Pozitivní je, že ruch, který provázal zoo v roce 2013, se alespoň v horní části zoologické zahrady značně omezí. Pevně věřím, že v následujícím období se jihlavská zoo výrazně přiblíží k naplnění obsahu zvoleného sloganu „jedinečná jako příroda“.

Summary:

In the new section of the grounds, construction activities have ended. Ahead of the team are still transfers of the remainder of animals and additions to the zoo's information system. The zone for the visitor to relax found by Australian Farm is to be made complete with learn&play elements, the ground irregularity in its neighbourhood turning into an outdoor display of Hymenoptera insects – bees, bumble bees and ants. An owl aviary will be erected along the forest trail, and another portion of the trail filled with learn&play elements focusing on European flora and fauna. A project dossier will be developed for a wolf enclosure in the wooded section of the grounds. Babirusas will move into the new Asian House exhibit. The small pond with the marmoset exhibit that we stopped to use as the construction development was underway is to see some redressing and a lightweight aviary will be erected here.

After moving zebras into the new exhibit, we are to extend the former mixed-species enclosure for South American fauna.

Main attention will be paid to the extension of the seal exhibit.

The largest building in the grounds – it is what Reptile House is certainly to become. The last stage of the Zoo of Five Continents project, its construction will run at least until the end of the year. In particular, much time and focus will be required when treating its indoor area.

Animal managers have to learn how to live with handling much larger volumes of feedstuffs and waste. The new species of animals that have made the collection more diverse will require, at least over the period of acclimatisation, much more care than the well-established stock. In terms of breeding, we will rely mainly on the „core species“ in the coming year, expecting major additions especially in felines and primates.

Visitors will be served, when necessary, with up to four ticket offices over the next season. Another item to expand is the capacity of toilets. In the children's area, the refurbishment of the tower slide will come to an end.

We will make arrangements to increase the quality level of refreshment facilities. Birds of prey and owls training shows will continue. In the summer, we plan another series of narrated animal talks. The environmental education centre will expand the range of education schemes. We will launch a new website.

Positive is that the busy construction activities, which the zoo underwent in 2013, is reduced to a considerable extent, at least in the upper part of the grounds. In the upcoming period, Jihlava Zoo is sure to get closer to fulfilling the concept of the selected slogan that reads „Unique Like Mother Nature“.